

SEVGİ

dünyası

SAYI: 200012 FİYATI: 900.000 TL.

Kavga Dünyadan Kaldırılmaz mı?

Dr. Refet Kayserilioğlu

Dinsel Hoşgörü

Güngör Ozyiğit

Cansuyu
Nadide Kılıç

Gönül Kapıları
Çev: Acar Doğangün

AYIN DOSYASI:
BİN YILIN BİRİKİMİ
(1901 - 2000)

Aylık Kültürel
ve Siyasi Dergi

Cilt: 32
ARALIK 2000
Sayı: 384

SEVGİ YAYINLARI
TİC. LTD. ŞTİ.

adına
Sahibi ve Genel Yayın
Müdürü
Dr. Refet Kayserilioğlu

Yazı İşleri Müdürü:
Güngör Özyiğit

Yayın Kurulu:
Güngör Özyiğit
Nelda Bayraktar,
Zeynep Elkâtip,
Hale Ürkmezgil
Özenç Kayserilioğlu

Halkla İlişkiler Müdürü:
Tülin Özyiğit

Haberleşme Sorumlusu
Kâzım Erdemoğlu
250 42 42

Okur - Abone İlişkileri

Kâzım Erdemoğlu
252 85 85

Yönetim Yeri:
Aydede Caddesi
Kıvılcım Apt. No. 4/5
80090 Taksim/İSTANBUL
Tel: (0212) 250. 42. 42.

Yazışma Adresi:

P.K.471-Beyoğlu-İST.
80090

Mizampaj ve
Teknik Danışman
Hale Ürkmezgil

Dizgi:
Özenç Dizgi

Baskı
Form Matbaacılık
613 88 25 - 613 89 73

Fiyatı: 900. 000 TL
Yıllık Abone:
10.000.000TL.
Yurt Dışı:15.000.000 TL.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sevgili Dostlar	
Dr. Refet Kayserilioğlu _____	1
Kavga Dünyadan Kaldırılmaz mı?	
Dr. Refet Kayserilioğlu _____	2
Dinsel Hoşgörü	
Güngör Özyiğit _____	8
Olayların Dili	
Dr. Bedri Ruhselman _____	14
Cansuyu	
Nadide Kılıç _____	17
Findhorn Öğretileri	
Çev: Acar Doğangün _____	21
İnternette Öyküler _____	24
Daniel den Bir Hediye	
Çev: Acar Doğangün _____	26
MILLENİUM DOSYASI	
BİN YILIN BİRİKİMİ (1901-2000)	
Çağa Damgasını Vuran Atatürk _____	33
Bilge Bilgin, Einstein _____	35
İşte Gerçek İnsan, Schweitzer _____	37
Aydınlanma ya da Akıl Çağı _____	38
Kötü Bir Anı, Berlin Duvarı _____	40
Direnen Sevgi, Gandhi _____	41
Çok Çiçekli İnsan, Picasso _____	43
Hayatımız Mizah	
Güngör Özyiğit _____	47

Sevgili Dostlar

Sorumluluk almak, kişiyi yükselten, olgunlaştıran en önemli davranıştır. İnsanın önce sorumluluk yüklenbilmesi için yapması gereken işleri düşünmesi, düşüncesinde canlandırması gerekir. Çünkü her duygunun ve davranışın temelinde düşünceler yatar. Düşünceler zihinde dönüp dolaştıkça, tahayyül olup şekillendikçe ve zihinde yaşadıkça ruha girmeye ve yerleşmeye başlar. Ruha yerleşen düşünceler, davranışları şekillendirirler ve yönlendirirler.

Sorumluluk almak, yükü omuzlamak, sıkıntıları göğüslemek ve dertleri de almak demektir. Sorumluluktan kaçanlar, “dertsiz başıma dert mi alacağım?” diyenler, belki kısmen rahat ederler. Fakat hizmetten ve hayatın en kıymetli öğrenme aracı olan tecrübeden uzak kaldıkları için, onların tekâmülleri ve yükselmeleri çok yavaş olur.

Bizler yıllardır üzerimize sorumluluklar alageldik. Öğrendiklerimizi, bildiklerimizi, hayırlı gördüğümüz tecrübelerimizi insan kardeşlerimize bildirmeye ve öğretmeye çalıştık. Dergiler ve kitaplar çıkardık. Bunlardan yararlanan, yolları aydınlanan, gönüllerindeki iyilik ve sevgi tohumları yeşeren pek çok kardeşimiz oldu, onların içinden bunların kıymetini bilenler de oldu, bilmeyenler de oldu.

Sizler de sorumluluklarınızdan kaçmayın, çevrenize, öğrendiğiniz doğruları onların dilinden konuşarak, ilgilerini çekmeye çalışarak yılmadan öğretmeye uğraşınız. Bunu yaparken asla büyüklük duygusuna kapılmadan, aksine çevrenizdeki kişilere daha çok değer vererek bazı şeyleri sorularınızla onlara buldurtarak yapınız. Sizi Sevgisinden Vareden’in sizinle beraber olduğunu göreceksiniz. Yüce yönetici varlıkların sürekli sizi desteklediklerini göreceksiniz.

En derin sevgilerimizle
Dr. Refet Kayserilioğlu

Kavga, Dünyadan Kaldırılmaz mı?

DR. REFET KAYSERİLİOĞLU

Birisi diyordu ki: "Kavga insanın tabiatında (yaradılışında) vardır. Ne yapılsa kavga önlenemez. Ergeç bir yerde insanoğlu kavga eder. Karısıyla veya kocasıyla kavga eder, kardeşler birbirleriyle kavga eder; arkadaşlar, komşular, meslekdaşlar ve ortaklar kavga eder ve nihayet milletler ve devletler birbirleriyle kavga eder. Bu böyle gelmiş, böyle gidecektir"

Diğeri cevap veriyordu: "Hayır, kavga insan tabiatında veya mizacında yoktur. Kavga insanın gelişmemişliğinin ve ilkelliğinin belirtisidir. Önce ben, önce benim çıkarlarım diyen ve kendisinden başkasını düşünmeyen, ilkel insan davranışdır kavga. İnsanlar geliştikçe yükseldikçe daha sencil, daha fedakâr oldukça kavga da azalmaktadır. Bir gün gelecek tamamen ortadan kalkacaktır."

Bu tartışma sürüp gider. *Acaba doğrusu nedir? Kavga insanın doğasında ve mizacında mı var? Yoksa gelişmemişliğinin ve ilkelliğinin bir belirtisi midir?* Kavga dünya durdukça aynı şekilde sürüp gidecek mi? Yoksa bir gün bitecek mi?

Bu sorulara cevap bulmaya çalışmadan önce, kavga nedir? Ve neden olur? Bunları iyice tanyalım. *Kavga, bir kişinin çıkarınının, saygınlığının veya mevkiinin sarsılacağını sanarak, kendisine zararlı olan veya olacak olan*

kişiyle çatışmasıdır. Demek ki kavganın temelinde zarara uğrama korkusu yatmaktadır. Bazen bu korku bir gerçek sebebe dayanır. Bazen de kişi tehlikeleri abartmakta, gerektiğinden büyük tepki göstermektedir. Bunda elbette kendini değersiz görme duygusunun ve eziklik duygusunun tepkileri de vardır. Kavga yapan kişi zararlarını önleyeceğini, kendini ve çıkarlarını koruyacağını

düşünür. Bazen bunları gerçekten korur. Bazen de kazanacağını umduğundan daha çoğunu kaybeder. Koruyacağını sandığı şeyleri kaybettiği gibi, daha fazlalarını da kaybedebilir. Onun için tecrübeli kişiler şöyle bir öğüt verirler: *"En kötü anlaşma, en iyi kavgadan daha kazançlıdır."*

KAVGA
ŞART MIDIR?

Tehlikeli silahlanma
yarışını sürdürenler,
birbirini sürekli
düşman görenlerdir.
Düşmanlara gizli veya açık
hazırlıkları, bir gün
boğuşmalarını
kaçınılmaz kılar.

Kavganın, çıkarın, saygınlığın, kişiliğinin ve mevkiin korunması için yapıldığını gördük. *Kavganın temelinde zarara uğrama korkusunun yattığını da görüyoruz.* Acaba korunmak için kavga gerçekten şart mıdır? Kavganın kaçınılmaz olduğu durumlar dünyada gerçekten vardır. Bir zorba, tehditle ve korkutarak sizin elinizdekini almak isterse, buyur al, senin olsun diyemeyeceğimiz zamanlar olabilir. Elbette öyle durumlarda kavga şart olur Ama insan, kavgayı kabul etmek

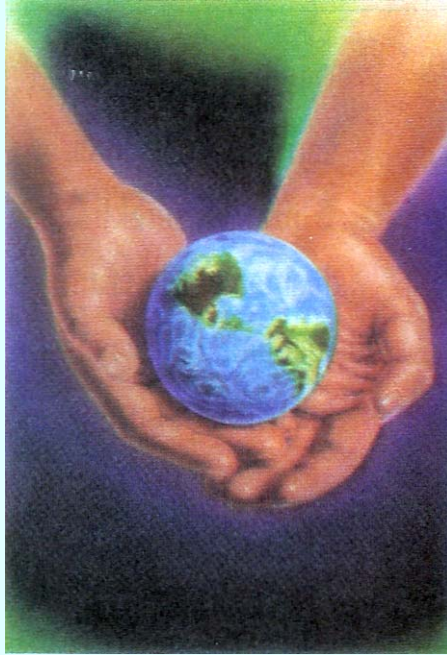
zorunda kaldığı durumlarda da kuvvetini iyi hesap etmek, zaman kazanmak, aklıyla devamlı çareler ve tedbirler düşünmek zorundadır: Belki kavgasız zararı önleme yolları vardır; hemen kabadayılık gösterisine kapılmadan, sınırlara hakim olarak çareler düşünmek, zararları önleyebilir.

Kavgadan kaçmak, bir korkaklık veya bir uyuşukluk mudur? Çoğu kişide bu düşünce ve bu düşüncenin yol açtığı bir duygu hakimdir.

Birisi meydan okudu mu veya bağırdı mı, hemen ona aynı ton ve üslûpda cevap vereceksin ki korkmadığını ve yılmadığını anlatsın. Küçük sebeplerden çoğu kavgalar böyle çıkar. Karı ve kocalar arasında da bu tür tartışma ve kavgalar çoktur. “Sen bana bağıramazsın, sen bana bu tarzda konuşamazsın, sen bana karışamazsın!”la başlayan tartışmalar kavgayla sonuçlanır.

Bütün bunların temelinde kişinin sayılmadığı ve saygınlığını kaybetmekte olduğu korkusu yatar. Oysa üst perdeden konuşana ve meydan okuyana hiç cevap vermeden, saygıya davet eder tarzda ciddi bir şekilde bakılsa, belki de o anda iş çözümlenir. Ya da kibarlıkla ve sükûnetle: “Bu tarz konuşursanız size cevap vermem, önce saygılı olunuz lütfen!” demeniz karşınızdakini hizaya getirmeye yeter;

çoğu kez. Şöyle de ilave edebilirsiniz: “Size saygı duymamı istiyorsanız, siz de lütfen saygılı olunuz!” Bu tarz cevaplarda hiç saygısızlık ve hakaret yoktur. Hakareti ve saygısızlığı kabul etmek de yoktur, aksine dengeli, kendinden emin kişinin sakini ve efendice bir direnişi vardır. Eğer karşınızdaki kişi, küçüklüğünden beri herkesle dalaşmaya alışmış biri ise, sizin bu tarz cevaplarınızı duymamış gibi davranabilir. Ama siz kibarlığınızdan, sükûnetinizden ve sabrınızdan hiçbir şey kaybetmeksizin davranırsanız, biliniz ki karşınızdakinin balonları kısa zamanda sönecektir. Sınırlarınıza hakim olmanız size daima kazandırır. Duruma göre kavgayı önlemenin birçok yolları olabilir. Elbette bu arada bazı ödünler vermek bazı fedakârlıklar bulunmak da gerekebilir. Verdiğiniz ödün, kavgada

kaybedeceğinizden çok azsa, yine siz kazançlı değil misiniz? Ben ödün vermem, ben alttan almam, ben kendime lâf söyletmem, ben üzerime toz kondurtmam, diyenlerin çoğu kez daha çok kayıplara uğradığı görülmüştür.

Akıllı bir taktikçi olabilmek, sırasında kökü sağlam bir çalı gibi rüzgârın karşısında eğilmeyi bilmek, rüzgârı üzerinizden aşırıp vermek gerekir. Tecrübeli ve bilgili insanların tutumu budur.

HARPLER BİTER Mİ?

İnsanlar arasındaki kavganın yanında milletler ve devletler arasında da kavgalar var. Harp dediğimiz bu büyük kavgaları dünyadan kaldırmak mümkün mü? Günümüzde yer yer bölgesel kavgalar sürmekte, bir yerde biterken bir başka yerde başlamaktadır.

Bunların sebebi de, aynı kişiler arasındaki kavgalarda olduğu gibi, en başta çıkarını koruma veya bir çıkar sağlamadır. Bunun yanında, ülkenin saygınlığını veya bütünlüğünü bozmaya yönelik girişimler de çatışma sebebi olabilir. Koskoca bir devletin bir başka devletle harbe tutuşması elbette kişilerin kavgası gibi çabuk ve sık olamaz. Ama devletlerin çatışmasının zararı da bütün ülkeyi kapsar ve daha yıkıcı olur. Onun için çok mecbur olmadıkça devletler kavgaya tutuşmamaya dikkat ederler.

Hele tüm dünyayı kaplayan Birinci ve İkinci Dünya Savaşları gibi büyük bir savaştan bugün herkes çok korkmaktadır. Çünkü bir üçüncü dünya savaşı dünyadaki tüm canlıların yok olmasına, hatta bütün dünyanın mahvolmasına yol açacak bir büyük çılgınlık olacaktır. Bunu, düşünen ve aydın olan herkes biliyor. Ama yine de silahlanma yarışından vaz-

geçilmemekte, karşılıklı tehditler ve meydan okumalar sürüp gitmektedir. Karşılıklı silahlanma yarışı ve karşılıklı korkular bir gün korkuların başa gelmesine yol açabilir.

Kavgayı ve harbi önlemenin yolu dost olmaktır ve bir olmaktır ama önce ben, önce benim çıkarım diyen insanlar, devletler bunu nasıl sağlayacak?

Diyorlar ki: Karşılıklı güçlü silahlara

sahip olmak iki taraf için de bir caydırıcılık etkisi yapmaktadır. Bu bir dereceye kadar doğru olabilir. Ama bu, korkuya bağlı bir dengedir. *Korkuya bağlı dengeler her an bozulma eğilimi gösteren çürük ve tehlikeli dengelerdir. Ya bir tarafın kendini daha güçlü görmesi, ya çok kızması ya da korkunun dayanılmaz hal alması bu çürük*

Tek kurtuluş yolu,
tüm insanların
eşitliğe, güvene,
sevgiye, iyiliğe,
doğruluğa, çalışmaya
ve bilgiye dayalı bir
birlik kurmalarıdır.

dengeyi kolayca yıkar ve kavga başlar. Kavga başlar başlamaz, her iki taraf ta çok atik davranmak, karşı tarafa en büyük darbeyi vurmak isteyecektir. Bu, kısa sürede her şeyin yok olmasına kadar götürecektir iki tarafı da. Bugünün dünya harpleri eskiden olduğu gibi yıllarca sürmez. Bir ayda, belki de bir haftada her şey olur biter. Ve ortada milyonlarca ölü, yıkılmış bir dünya, radyoaktif radyasyonla dolu bir hava kalır. Bu büyük felâketten ölmeden kurtula-

bilenler de ya sakat ya kör ya sağır ya da tehlikeli radyasyonla azaplar içinde kıvrana kıvrana ölmeye mahkûm kötürümler olur. Geleceğin harplerinde galip de mağlup da belini doğrultamayacak kadar mahvolurlar.

Öyleyse bu felâketi göre göre neden hâlâ anlaşmaya yanaşmıyorlar? Neden hâlâ tehlikeli silahlanma yarışını sürdürüyorlar. Uçurumun kenarında boğuşanlar, birgün uçuruma birlikte yuvarlanırlar. Bu basit gerçeği görmiyor mu insanlar?

TEK ÇIKAR YOL

Bu büyük felâketi önlemenin tek çıkar yolu insanların birbirini sevmeleri, "Önce sen" diyebilmeleri ve sevgiye, yardımlaşmaya dayalı bir birlik kurabilmeleridir. Dünya şimdi "Şavunmak" için

bahanesiyle korkunç bir hızla harbe hazırlanıyor. Felâketin ve tehlikenin büyüklüğü de insanları bu çılgın hazırlanmadan vazgeçiremiyor. Bazıları diyor ki, Bu silanlanma yarışı birçok yeni buluşun ortaya çıkmasına yol açıyor, böylece dolaylı olarak faydalı oluyor. Gerçekten harbe hazırlanırken teknik yönden daha üstün olacağım hırsıyla yeni yeni buluşlar oluyor *ama acaba yarış hizmette ve iyilikte başlatılsa, üstünlük*

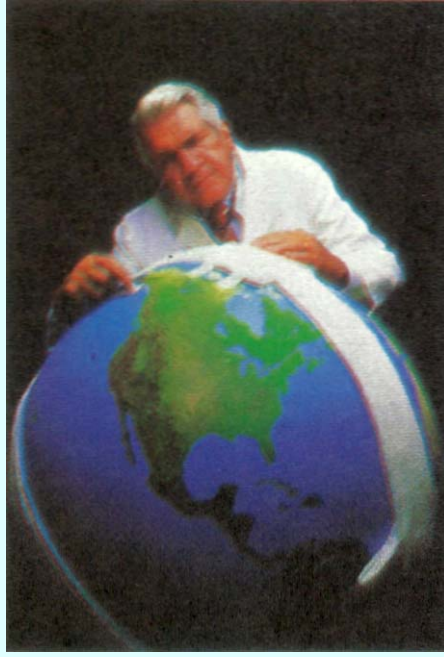
daha büyük hizmet edende, daha büyük iyilik edende, bilgide daha ileri gidende aransa, aynı araştırmalar ve buluşlar olmaz mı?

Üstelik o zaman ayrı ayrı olan ve boşa harcanan bir takım güçler ve emekler birleşeceği için, yeni buluşlara ulaşmak çok daha kolaydır. *Bir düşünen, bir konu üzerinde birlikte düşünen kafalar gerçeklere daha kolay ulaşırlar.*

Öte yandan harp için hazırlanırken yeni buluşlar olacak diye, harbin getireceği büyük yıkım göze alınabilir mi? Bir yeni buluşun kazandıracığından daha fazlasını bir harp alır götürür.

Öyleyse insanlar için tek kurtuluş yolu kalıyor: *İnsanların anlaşmaları, her ne pahasına olursa olsun, güvene, sevgiye, doğruluğa, iyiliğe, çalışmaya ve bilgiye dayalı bir birlik kurmalarıdır. Böyle*

bir birlikte tüm insanlar eşit olacaktır. Dünyada tek bir devlet olacak, o devletin yöneticilerini tüm insanlar seçeceklerdir. Ayrı ayrı devletler, hudutlar, ayrı ayrı hükümetler olmayacağı için, büyük devletlerin kendi vatandaşlarını kayırmaları gibi bir sorun da olmayacaktır. İnsanların kurtuluşu o tek dünya devletinde birleşmekte olacaktır. Herkes o dünya devletin eşit vatandaşları olacaktır. En güzeli de, insanlığa yakışan da bu değil mi? ■

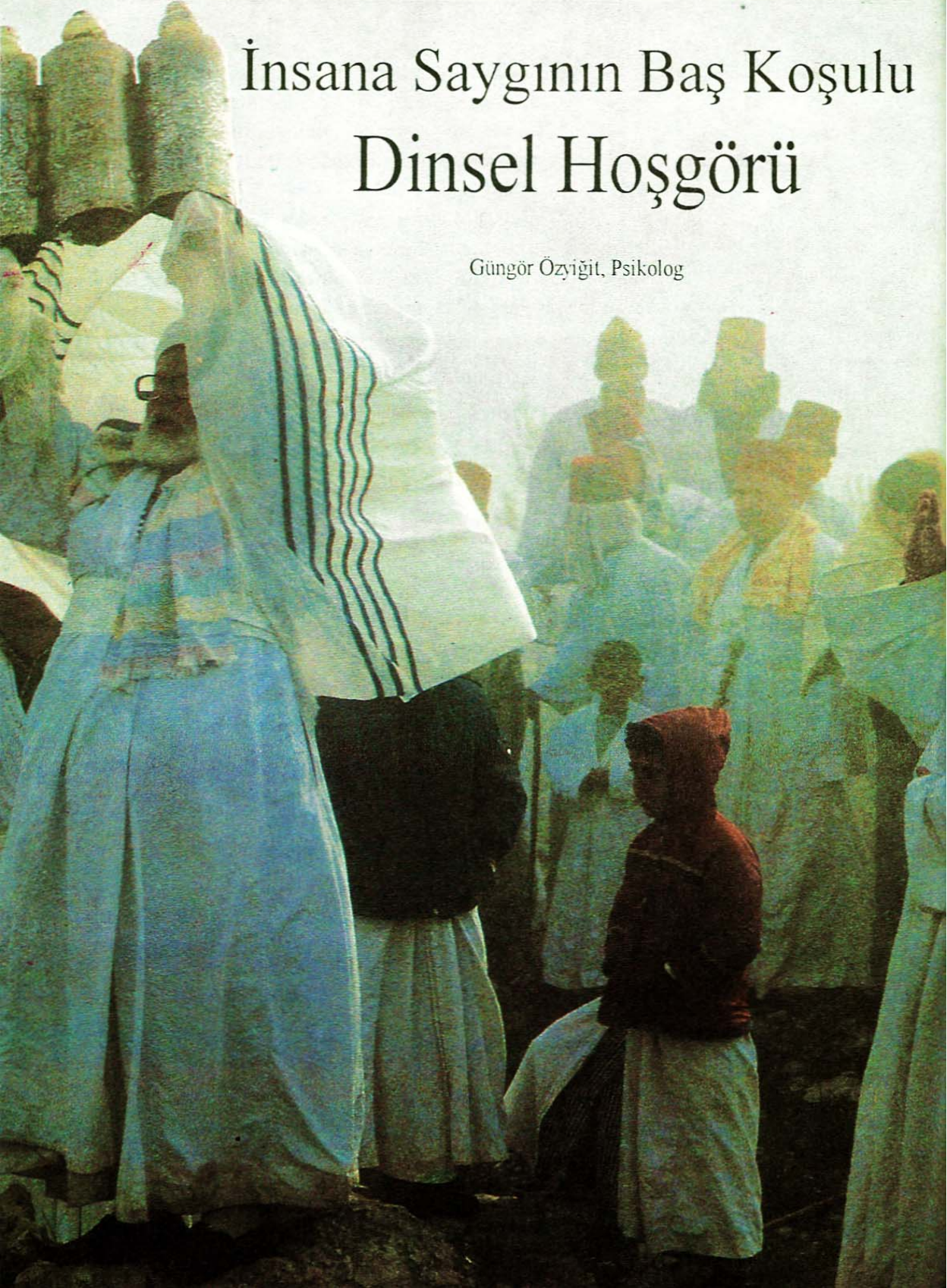
BENİM İÇİN

benim için her şey alelâdenin haricindedir
bütün dertlerimi unutabildiğim zaman
pırl pırl meydanlar gönlüme göredir
gönlüme göredir arpa boyu ömrün sevinci
o zaman aklıma gelir çocukluk hayallerim
o zaman sulh isteyen bütün insanların
yüreğinin yüreğimde vurduğunu hissederim
o zaman bahsedilmesin yerli yersiz ölümden
müsaait fecirlere açıp mavi gözlerini
o zaman yavrularımız şarkı söylesin
benim için her şey alelâdenin haricindedir
limanlar tahayyül edebildiğim zaman
herhangi bir deniz manzarasında
arzularım hayallerim gözlerimdedir
gözlerimdedir arpa boyu ömrün sevinci
gemilerin iliklerine işleyen mehtap
ve bir yelken gölgesinde şiir yazdığım akşam
evet ne kadar çok sevilecek insan mevcut
kaabil değil vazgeçebilmek hiçbirisinden

atilla ilhan

İnsana Saygının Baş Koşulu Dinsel Hoşgörü

Güngör Özyiğit, Psikolog

Hiz. Ömer, adaleti ile örnek bir idareci olarak, Kudüs'ü, kendi Ülkesine kattığında, Hristiyan halkını Müslüman olmaya zorlamaz. Çünkü Kuran "Dinde zorlama yoktur (2/256)" der. Bundan cesaret alan Kudüs Patriği, Hiz. Ömer'i kilisede namaz kılmaya davet eder. Hiz. Ömer bu çağrıyı yerine getirmez. Patrik, Ömer'in böyle davranmasının din ayrılığından ileri geldiğini düşünür. Yine de emin olmak için Hiz. Ömer'e sorar:

"-Davetimi niçin kabul etmediniz?"

Halife Ömer şu karşılığı verir:

"-Eğer ben çağrımıza uyup da orada namaz kılmış olsaydım, Müslümanlar ne yapar eder, burayı derhal ele geçirir ve cami yaparlardı..."

Böylece Hiz. Ömer, Kuran'ı "doğru" anlamış biri olarak başka dinlere saygı göstermenin somut bir örneğini verir.

SEVGİ DİNİ

Bütün dinler Allah'tan indiğine, bozulana düzeltip, zamanın ihtiyaçlarına uygun bilgiler getirdiğine göre, hepsi de özde birdir. Her din haklıdır. Çünkü her biri Hak'kın bir belirtisidir. Hepsinin hamuru Yaratan'ın, her şeyi Vareden'in sevgisiyle yoğrulmuştur. Gönül erlerinin önde gelenlerinden biri, Muhiddin-i Arabi bunun bilincine ermiş olarak şöyle der:

"Kalbim, her sureti alabilecek hale geldi. Onun için kâh ahular otladır, kâh rahipler manastır, kâh Tevrat levhalarıdır, kâh Kuran mushafıdır. Benim dinim sevgi dinidir. Onun kervanı nereye yönelirse ben de beraberim ve dinim o dindir. İmanım o imandır."

KURAN'IN YAKLAŞIMI

Kuran "İslâm" kavramını bütün dinleri ve peygamberleri kuşatacak şekilde genişletir. Kuran'a göre tek din vardır, o da "İslâm"dır. Peygamberler arasında da hiçbir fark yoktur. Hepsinin görevi, Tek Allah'ın bildirdiğini insanlara bildirmektir. Peygamberler, doğrudan Allah'ın doğru yola ilettiği, "hidayete erdirdiği" kimselerdir. O nedenle Hiz. Muhammed'e onlara uyması buyrulur: "Ey Peygamber! Sonra sana: "Hak'ka yönelen, müşriklerden olmayan İbrahim'in dinine tabi ol" diye vahyettik (16 Nahl, 123)"

Ayrıca görüldüğü gibi, Allah peygamberine, kendinden önce gelen peygamberlerin öğretilerine uymayı emretmektedir. Çünkü Hiz. Muhammed'in getirdiği esaslar, zaman ve mekânüstü bozulmayan esaslar, kendinden önceki peygamberler tarafından da bildirilmiştir.

Demek ki, İslâm, yeni bir din olarak değil, kendinden öncekileri doğrulayan bir din olarak ortaya çıkmıştır. Değişiklik yalnızca, toplumların daha ileri bir uygarlık düzeyine ulaşabilmeleri için, evrim gereği, dünya hayatını ilgilendiren bazı konularda yapılmıştır. Değişmeyen öz ise, "TEVHİD"dir. Yani her şeyin yaratıcısı olan Allah'ın birliğine iman etmek, evrende O'ndan başka tapılmayacak, yardım istenecek ve boyun eğinilecek hiçbir otorite tanımamaktır. Tevhid inancının en büyük özelliği, insanı Tanrı dışında her türlü otoriteye bağımlı kılmaktan ve öylece yabancılaşmadan kurtararak, onu gerçek anlamda özgür hale getirmesidir.

Kuran, tek düzeliği değil, gelişmenin dinamosu olan çoğulculuğu ve zengin çeşitliliği öngörür. İşte kanıtı: “Her biriniz için bir yol ve yöntem kıldık. Şayet Allah dileseydi, sizi tek bir ümmet kılardı. (Böyle bir şey dilememiş olması) verdikleriyle sizi denemek (istememesinden) dolayıcıdır. O halde hayırlı işlerde birbirinizle yarışın. Hepinizin dönüşü Allah’a olacaktır. O zaman O size ayrılığa düştüğünüz hususları bildirecektir. (5 el-Maide 48)”

Yine, farklılığın yarışmaya ve gelişmeye yolaçaacağına ilişkin bir ayet:

“Herkesin yöneldiği bir yönü (bağlı bulunduğu) bir ideolojisi vardır. O halde hayırlı işlerde birbirinizle yarışın”

YOZLAŞAN DİN

İnsanları barışa, birliğe, iyilikte yarışa ve esenliğe götürmesi gereken din, ne yazık ki, onu kullananlar sayesinde düşmanlığa ve ayrılığa neden olmuştur. Yalnızca dinler arasında kavgalara değil, aynı din içindeki mezhepler arasında bile kanlı savaflara yol açmıştır. Ve bu, bugün de sürüp gitmektedir.

Tüm insanların tek yaratıcısı olan Allah’ı kendi tekellerinde sanan, gönüllere sevgi yerine kin tohumu eken, Yaratan’ın birleştirmek istediği insanları, inadına ayırmaya çalışan dar görüşlü dinidarlara, tarih boyunca din adına en büyük zulmü işlemişlerdir. İnsanları “bizler ve onlar” diye ikiye ayıran ve kendilerinden olmayan herkesi düşman ilan eden köktendinciler, bugün bile din adı altında kine hizmet etmektedirler...

Her insan, öncelikle şunu sormalı kendine: Yaratan, yarattığı insanların birliğe ulaşmasını, kardeşçe geçinmesini ve mutlu olmasını mı istemiştir, yoksa bölük bölük ayrılıp kavga ederek birbirlerini öldürmesini mi?

Yaratan’ın yüceliği ve kutsal kitapların içeriği Tanrı buyruğunun insanların iyiliği yönünde olduğunu göstermektedir.

İkinci olarak, dinin öncülüğünü ve sözcülüğünü yapan gülyüzlüler (peygamberler), insanları barışa, birliğe ve mutluluğa mı çağırmışlar yoksa ayrılığa, düşmanlığa ve zulme mi? Gülyüzlülerin yaşantısı ve öğretisi de yine barıştan ve kardeşlikten yanadır.

Üç büyük dinin peygamberi Hz. Musa, Hz. İsa ve Hz. Muhammed, bilinen kişilikleri ile bugün aramızda yaşasalar, aralarında anlaşıp, dostça mı geçinirlerdi, yoksa çekişip kavga ederek düşmanlık mı güderlerdi? Akıl ve mantık elbette kardeşçe ve barış içinde bir beraberliği yeğleyeceklerini söylüyor. Öyleyse Allah’a inandıklarını ve peygamberlerini özdediklerini söyleyen insanlar, niye bir türlü düşmanlıktan baş kaldıramıyorlar? Belli ki, bu tutumda olan insanlar ne gerçekte Yaratan’a inanıyor, ne de gülyüzlüleri örnek alıyor. Onlar gerçeğe uyacak yerde, gerçeği kendilerine uyduruyorlar. Ve yine onlar, kendi iktidar hırslarını, çıkarlarını ve kinlerini kutsal bir kılıfa bürüyerek, dine fatura ediyorlar. Oysa Yaratan’a inanç ve sevgi, dinin özünü oluşturur. Din, insanı Yaratıcısıyla kucaklaştırır önce ve sonra insanları sevgiyle birbirleriyle kaynaştırır.

YUNUS VE MEVLÂNA

Geçmişte bunu başarmış olan Türk toplumuna bu konuda çok iş düşüyor galiba. Yetmiş iki millete bir göz ile bakmayanın, şeriat ilminde evliya bile olsa, hakikatte Allah'a asi olduğunu söyleyen Yunus Emre, yedi yüz yıl ötesinden bakın nasıl seslenir:

Sen sana ne sanırsan

Ayrığa da onu san

Dört kitabın manası

Budur eğer var ise

Düşünce, vicdan ve girişim özgürlüğüne sahip, dinsel yönden hoşgörülü, çağdaş laik insanı da şöyle tanımlar Mevlâna:

*Müslümanlığın, kâfirliğin dışında
bir ova*

*Uçsuz bucaksız ovada sevdamız uzar
gider*

Anlayan vardı mı usulca başını kor

*Ne Müslümanlığa yer var, ne
kâfirliğe yer*

Diğer yandan yirminci yüz yıl biterken, Kudüs toplantısında şu görüş dile getirilir: “Dinler arasında barikatlar kaldırılmalı, köprüler kurulmalıdır”

KUTSAL DALAİ LAMA

Tibet’li Budistlerin kutsal lideri olan Dalai Lama, Çinli’lerin onları türlü zulümlerle öz vatanlarından sürüp çıkarmalarının ve Hindistan’a sığınmalarının, kendisine ve taraftarlarına dinsel hoşgörü kazanmaları yönünden yarar sağladığına değinerek şöyle der:

“Tibet yüzyıllardır, Budist bir ülke olmuştur. Bunun sonucunda Tibetliler,

Budizmin en iyi din olduğunu, tüm insanlığın Budist olsaydı ne iyi olacağını düşünmeye eğilimlidir. Oysa herkesin Budist olması gerektiği düşüncesi gayet aşırıdır. Ve bu tür aşırı, bağınaz düşünceler sadece soruna sebep olurlar. Fakat, artık Tibet’ten ayrıldığımızı göre, diğer dinsel geleneklerle bağlantıya geçme ve onlardan bir şeyler öğrenme şansına sahip olduk. Bunun sonucunda, gerçeği daha yakından görebildik; insanlığın pek çok farklı düzeye ve eğilime sahip olduğunu anladık. Tüm dünyayı Budist yapmayı denesek bile, bu hiç de pratik olmazdı. Diğer geleneklerle bağlantıya geçerek onların olumlu yanlarını öğrenebilirsiniz...”

Her bireyin, kendi evrimine, doğal eğilimine ve kültürel geçmişine en uygun olan ruhsal bir yola girmesi gerektiğine inanan Dalai Lama, kendi dinine ve diğer dinlere ilişkin olarak da şunları söyler:

“Budist bir rahip olarak, Budizmi benim için en uygun din olarak görmekteyim. Fakat bu, Budizm’in herkes için de en iyisi olduğu anlamına gelmez. Dinin amacı insanlara yararlı olmaktır. Eğer sadece bir tek dinimiz olsaydı, bir süre sonra çoğu insana yararlı olmamaya başlayacaktı. Örneğin bir lokantada her öğün sadece tek bir yemek çıksa, bir süre sonra bu lokantanın fazla müşterisi kalmazdı. İnsanlar yiyecekte çeşitliliğe ihtiyaç duyarlar, bunu isterler; çünkü çeşitli yiyeceklerde farklı tadlar bulurlar. Herkes lokantada bir masaya oturur ve kendi damak zevkine göre farklı yemekler ısmarlar. Farklı yemekler yese de kimse bu konuda tartışmaz! Aynı şekilde dinlerdeki çeşitliliği de takdir etmeli ve bu

konuda geniş bir değerlendirme yapmalıyız. Bazı insanlar Museviliğin, Hristiyanlığın ya da İslâm dininin kendileri için en uygun olduğunu düşünebilirler. O nedenle, dünyadaki tüm farklı büyük dini geleneklerin değerlerini kabul etmeli ve saygı göstermeliyiz...”

SEVGİ UZLAŞTIRIR

Kaş'ta din görevlisi olan ve müezzinlik yapan Ahmet Muhsin Tüzer, Romanyalı Hristiyan sevgilisi Mara ile evlenerek, bu düşünceleri hayata geçirir. Dinleri ve milletleri farklı bile olsa, sevgi sayesinde, insanların birbirinin inancına saygı duyarak barış içinde birlikte yaşayabilirliğinin örneğini gösterir. Romanya'ya bir çağrı üzerine giden ve gravür eğitimi alan bir grup öğrenci arasında Mara'ya aşık olan Tüzer, onunla evlenmeye karar verir. Her iki tarafın ailesinin tepkisine ve çevrenin dışlamasına rağmen, sevgileri galip gelir, Mara ile Tüzer evlenir. Aşkın rüzgârına kendini bırakan Tüzer, Romanya'da kilisede bile evlenmeye razı gelir. Ama papaz, bağnazlığı aşamayıp, ancak din değiştirirse bunun olabileceğini belirtir. Bunun üzerine Türkiye'ye gelirler ve burada evlenirler. Her iki taraf da din konusunda birbirine baskıda bulunmaz. Tüzer, din görevlisi olarak dininin gereklerini yine getirirken, Pazar günleri de eşini kiliseye götürerek, onun inancına ve dinine olan saygısını gösterir. Tüzer, mutluluklarının sırrını “O kendi dinini yaşıyor, ben kendi dinimi. Kuran dinde zorlama olmadığını ve her dinin özde aynı esasları içerdiğini söylüyor zaten. O

yüzden ben eşime hiçbir zaman bizim dine geç demedim. Onun inanma özgürlüğüne ve seçimine saygı duydum. O nedenle vicdanen çok rahatım” diye açıklıyor.

Sevgi dilini kullandıkları için, çat pat İngilizce ile anlaşabildiklerini söyleyen Tüzer-Mara çiftinin 1 Ocak 2000 de Levent Kemal isimli bir bebekleri dünyaya gelir.

Çocuklarının büyüyünce hangi dinden olacağı konusunda, her ikisi de baskı yapmayacaklarını, ama özgür bir seçimde bulunması için her türlü imkânı sunacaklarını belirtiyorlar.

Sevginin klavuzluğunda, böyle iki ayrı dine ve millete mensup, hem de biri din görevlisi olan iki insanın anlaşıp uzlaşarak, hayatlarını birleştirmesi ve barış içinde yaşaması, dışlanacak değil, kutlanıp alkışlanacak ve örnek alınacak bir olay. Mevlâna'lar, Yunus'lar, Aziz Fransizkus'lar canlandılar da aramızda mı yaşıyorlar yoksa?! ■

e s i n l e r

Zamanın getireceğine dikilmiştir gözler
Her devir kendi gerçeğini özler
Dün, dünle beraber gitti-gider
Bugüne gereken yeni sözler

* * *

Men dakika dukka
Geçer bu da nasılsa!

* * *

Hücre, insanı hiçleyen her yanı kapalı dört duvar
Tepede sorgulayan çığ bir lamba, bir de yalnızlık var

* * *

İnsan kendisiyle kalabiliyorsa dolu dolu
Bu da insanlığa kavuşmanın bir yolu

* * *

Yüreği yavanlara yalnızlık çok zor gelebilir
Ancak kendi olabilen kendine katlanabilir

*

* * *

Erişmek için yaşamdaki en büyük tada
Hayatını, genel hayatın hizmetine ada

* * *

Biz biriz aslında, yalan yok bu deyişte
Sevince ben benim, sen de bensin işte

* * *

Kendini bir ideale adayarak, yiğitlik yolunu aç
Ve şunu iyi bil ki, gerçeğe can veren başlar içindir taç

* * *

Bilgisiyle büyüklenip yürüyor kasıla kasıla
Küçük dağları, ben yarattım havasında
Aydın olmak buysa, yok mu ya
Gözümüz aydın, kaşımız Konya!

o l g a y g ö k s e l

Olayların Dili

Dr. Bedri Ruhselman
Sadeleştiren: Nelda Bayraktar

Her hareketin, her olayın bir dili vardır. Bu dili anlayabilenlere olaylar, kâinatın sonsuz görünen sırlarından bir iki tanesinin daha nasıl çözüleceğini öğretir. Çünkü insana sır gibi görünen olayların perde arkasında, büyük ve küçük bütün bu olayların etkeni olan ve tüm kâinatı ilgilendiren muazzam bir idare mekanizması vardır.

Burada size bizzat yorumunu yaptığım bir olaydan bahsedeceğim. Bir akşam insanların diğerkâmlık (sencillik) duygusu ile işlerine ve vazifelerine bağlılık dereceleri hakkında bir hayli düşündükten sonra yatıp uyumuştum. Sabahleyin biraz su ısıtmak için ocağı yaktım. Henüz bir dakika geçmeden ocağın ateşe yakın bir köşesinden tahta kurusu kadar ufak bir örümceğin dışarı fırladığını ve aşağı doğru koşarak indiğini gördüm. Hayvan besbelli yavaş yavaş kızmaya başlayan demirin sıcaklığından kaçıyordu. Aşağı kadar indi ve orada biraz durdu ve geriye dönerek tekrar eski yerine doğru koşma başlandı. Fakat yukarı, yuvasına çıkmasıyla gene koşarak aşağıya inmeye başlaması bir oldu. Zira ocağın yuvasının bulunduğu üst kısmı alt kısımlara nazaran daha çok kızırıyordu. Ama aşağıda gene duramadı ve bu defa daha çok koşarak

tekrar yuvasına doğru tırmandı. Duramadı aynı hızla aşağı indi. Fakat bu defa tam aşağı inmedi, yarı yola gelince geriye döndü ve bir kez daha yuvasına tırmanmaya başladı. Artık orası kendisinin dayanamayacağı kadar kızımtı. Hızı kayboldu. Adeta zorla ve asıla asıla yuvasının bulunduğu ateşe çıkmaya uğraştı. Bu sırada ön taraflarının renginin değiştiğini, kül rengi halini aldığını gördüm. Yani hayvan yavaş yavaş yanıyordu. Dayanamadı geriye döndü ve ancak birkaç adım aşağıya indikten sonra hayret verici bir cüretle yukarıya doğru döndü yüzü yuvasına çevrilmiş olarak bir adım daha ancak atabildi. Orada bütün vücudunun kül rengi haline girdiğini gördüm. Hayvan ne ileri gitti, ne de artık geri dönebildi. Orada öylece asılı kaldı, yani yandı.

O anda bu olay bana pek çok şey öğretti. Öncelikle o sırada kafamı meşgul eden bir problemin burada açık bir şekilde cevabını buldum. Bu örümcek bir ihtimal yuvasında başlanmış bir işi, kendinden beklenmedik bir şekilde bir türlü terkedemiyordu. Hattâ yavaş yavaş yanmak gibi işkenceli bir ıstıraba dahi cesaretle göğüs gererek yuvasına dönmekte ısrar ediyor ve bu uğurda adeta kahramanca.

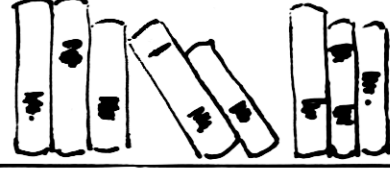
yavaş yavaş kavrulup yanıncaya kadar azminden dönmüyordu. Hangi tesirin altında olursa olsun şu zavallı küçük varlığın canını verecek kadar işlerine karşı gösterdiği çabayı derin derin düşündüm. Bu düşünce beni akıllı ve vicdanlı insanların bazen çok küçük nefsanî endişeler ve kendilerine en az zarar verici engeller kaşısında bile en büyük ve kutsal insanlık görevlerinden korkup kaçmalarıyla insanlık kudretlerinin nasıl heba edilip gittiğine dair büyük bir kıyas bilgisine götürdü. Bu olayın öğrettiği şeylerin ikincisi şudur: Hiçbir hayvanın böyle yana yana bir ateş tehlikesine ısrarla koşması sık rastlanan olaylardan değildir. Ve bu örümceğin o sabah gözümü açar açmaz karşıma bu ibret verici şeyle çıkarılması benim için olağanüstü bir olaydı. Asıl bu işin dikkate değer tarafı da bir gece önce kafamda uzun uzadıya düşünülmüş bir meselenin bu olay içinde tam olarak cevabının verilmiş olmasıydı. Ben tesadüfe inanmam. Kör tesadüf inancı, sebep netice prensibiyle ilgili bilgisizliğin neticesidir. Bu, yüksek idareci mekanizmasının örümceğin kendini fedâ etmesi örneğini görmemi sağlayarak bana vermek istediği bir bilgiydi. Ve ben de yıllar sonra, bu gün olduğu gibi tam zamanı gelince o bilgiyi yorumlarımla birlikte sizlere ulaştırarak yüksek idare mekanizmasına karşı olan borcumu ödemiş bulunuyorum. Hayatımda buna benzeyen öğretici olaylar sayısız denecek kadar çok geçmiştir. Bu da bana verilmiş bir ayrıcalık değildir. Bütün kâinatı yöneten idare mekanizmasının insanlara bağışladığı imkanlardan sadece birisidir çünkü insanların kendi ihtiyaçları ora-

nında önlerine her gün olaylar sunulur, ancak bunları çözebilenlerine manalar dolusu sayfalar açılır.

O halde her olay bir anlam taşıyor ve her olay bazı bilgilere ihtiyacı olan bireylere veya topluluklara taşıdığı anlamın şekline göre küçük, büyük, hafif, şiddetli ve hatta bazen de insanların kafasına vururcasına felâketli ve ıstıraplı karakterler çıkararak gelir. İşte böylece bir gemiyi yüzlerce yolcusu ile birlikte kısa bir zamanda denize gömen bir tornado'da bile (en şiddetli fırtına türlerinden biri) kitaplar dolusu manalar vardır. Şehirleri allak bullak eden büyük bir yer sarsıntısının, ormanları, kasabaları sürükleyip götüren muazzam bir selin, bir anda onbinlerce insanı yakıp kavuran bir yanardağ püskürmesinin ardında, insanlara felaket gibi görünse de bilgiler veren pek çok manâ saklıdır.

İnsanlar böyle büyük tabiat olaylarının sadece görünen maddî yönleriyle ve bunlar hakkında beş duyu organlarını ilgilendiren taraflarıyla uğraşmayıp biraz da sebep netice prensibi inancı ve bilgisiyle yukarılara doğru uzanmaya çalışırlarsa daha çok faydalı ve yükseltici sonuçlara varırlar. O zaman olayların dillerinden anlamak imkanını elde etmiş olurlar. Ve işte o zaman kâinat sırlarının perdeleri kendilerine kısım kısım açılmaya başlar. Esasında, bakılırsa bu olaylar bu neticeye ulaşabilmeleri imkânlarını sağlamamak için insanların gözleri önüne serilmektedir. Buna rağmen buradaki insanüstü tesir mekanizmalarını görmemekte ısrar eden insanlığın gözlerini oyarcasına kendisine musallat olan bu olaylar elbette bir gün onun gözlerini açacaktır. ■

KİTAPLIK

Atılganlık Hakkınızı Koruyun Robert Alberti-Michel Emmons

hyb Yayıncılık, 225 sayfa

Rüçhan Fide

Hepimiz birey olarak farklı sosyal çevrelerde yaşıyoruz. Doğduğumuz anda doğal haklara sahip olmamıza rağmen, çevre koşulları ile doğru orantılı olarak, hepimiz apayrı psikolojik koşullanmalar içinde bırakılıyor. Sonuç olarak, ya kişiliğimiz sindirilerek pısrınlaşıyoruz, ya da kendimizi toplumsal baskılara ezdirmemek adına diğer insanlara aynı tarzda karşılık vererek saldırganlaştığımızı farketmiyoruz. Haklarımızı koruyacağız derken, bencilliğin peşinden koşuyoruz. Her iki durumda da mutsuz ve gerginti içinde kalıyoruz.

Kitap, her iki hale düşmeden yaşama etkin bireyler olarak katılıp, kendimizi doğru ifade ederek, ne suçluluğa ne de başkalarını incitmeye yeltenmeden çevremize gösterdiğimiz saygı kadar, başkalarının da saygılı ve adil davranabilmelerine özendirici, davranış modellerini sunuyor.

Böylece etkin yaklaşımla atılganlığı hedefleyerek (medeni cesaret kastediliyor) toplumsal alanlarda yaşamımızı rastlantılara bırakmak yerine, kendi kontrolümüz altına almak için gerekeni nasıl yapabileceğimizin usulünü gösteriyor.

Kendimizi ve sevdiğimizimizi tehdit eden trafik keşmekeşinin sorumlularına dur diyebilmek için bile okumamız, medeni cesarete kavuşmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

CANSUYU

Nadide Kılıç

Bir antikacı dükkânını mesken bilmek henüz onun gibilerin rüyâlarına bile girmemişti. Antikacılar, dükkânlarının duvarlarını, vitrinlerini hep orijinal eserlere ve değerli eşyalara saklamalarıyla nam salmışlardır. Bir antikacının duvarında hiçbir zaman yeniyetme ressamların fırça izine rastlanmaz. Bir maşrapanın veya bir şerbet kasesinin vitrinde teşhir edilebilmesi için en az yüz yıllık olması istenir... ya da ülkenin tanınmış simalarından kalma bir miras artığı mak-

buldur. Onun gibiler ise dünyaya gözlerini çoğunlukla, cam atölyelerinde açarlar... ilk nefeslerini, yüksek derecede kızdırılmış fırınların rahminde, alevin harından solurlar.

Bu doğum, doğal ortamlarda kalarak yaşama tutunan her canlının özgün yapısını oluşturan zamanın perdahlamasından yoksun, çoğunlukla uyum yaşalarına uymayan, yapay bir estetik anlayışla gerçekleştirilmektedir. Çünkü yapanın düşünde biçimlenerek yoğrulup bir kalıba dökülen

güzelliğe öykünüşün güdüklüğü, kimileyin lüzumsuz bir parlaklıkla yapaylığını ele veriverir. Bu yüzden O ve onun gibilerin, hiçbir zaman tutkulu kolleksiyoncuları olmamıştı, hiçbir antikacı da onlara yüz vermedi. Sadece çala kalem yaşarken zevki tadıp hoş görünmeye niyetli kimselerin gözlerini kandırabilirlerdi. Her zaman sokak satıcılarının tablalarında boy gösterip, alıcılarla işmarlaşmaya kendilerini zorunlu hissederlerdi... Köle tacirlerinden kurtulmak isteyen Arap kadınları gibi. Ama o, kendini yıpratana böyle tavırlara hiç yeltenmemişti. Çünkü yapanın sözleri kulaklarından henüz silinmemişti, o da silinmesine izin vermiyordu.

En küçük hücrelerine kadar nüfuz eden bir damla hararet, doğal ortama çıkarılarak soğumaya bırakılınca kalıbın içinde bile ona sıcak soluğuyla hayat veriyordu. Bu onda bellek formunun yapay bir benzerini oluşturmuştu. Böylece kendini yapanı anımsayabiliyordu. Kalıbından çıkarırken: “Sen ne güzel olmuşsun, kırk yıllık antikacılar bile cam fırından gelme olduğunu anlayamaz. Cansuyundan çıkmış gibi renk almışsın... bir de onun içinde doğsaydın, kimbilir ne olurdu!” sözlerine her zaman şükran duyacaktı. Kendi kıymetini bilmesinin sebebi olmakla kalmamış, onu bir de antikacı dükkânına yerleştirmişti. Nedense onun kalıbını bozarak atölyeden dışarı atmayı da ihmal etmemişti. Yapanının ona gösterdiği bu ilgi ve özen, minneti içinde bulmasına sebep oldu. Sanki cansuyunda yıkanmış gibi hissetti... diyeti eline verilmiş gibi sevinçliydi. Oysaki

onun gibiler, minnet ve sevinç duygularının emaresini duymazlardı.

Bu dükkânda üç ayı geçmişti. Beyoğlu’ndan Tünel’e giderken sol tarafta, Lebon pastanesinden sonraki sokakta, üçüncü binanın alt katında, gerçek antika eşyalar ve orjinal taşlarla birlikte yaşıyordu. Dükkân, doksan beş metre kare büyük, tek bir salondan ibaretti. İçeri giren herkese, İstiklal caddesinin gürültü yoğunluğundan kurtaran farklı bir etkileşim sunuluyordu. Zaten ilk ikram, dükkânın her yanına yayılmış bir hafif müzik veya senfoni ile yapılıyordu.

Duvarlara asılmış minyatürler, ebrular, yağlıboya tablolar, panolara iştirilmiş türkmenişi gümüş kolye ve alınlıklarla, ipeği zamanla üzölmüş yazmaların yanbaşına dayanmış işlemeli bakır tepsiler, güğömlerle sahanlar, evvelinde kullanan bütün insanların duygularını yaşam zenginliklerini uzatıyorlardı. Dükkânda ayrıca çok kıymetli şamdanlar, bronz heykelcikler, tahta kakma kapılar, altın sırmalı cam kaselerle porselen fincanlar da sergileniyordu... ve hepsinin kapıdan girenlere söyleyecekleri çok şeyleri vardı. Sadece onun dili suskundu, anlatacaklarını yaşamaya henüz hazırlanmıştı. Ama o, yapanının kulağına fısıldadığı cansuyunu merak ediyordu.

Dükkânın sahibi Nurhan bey, çalışma masasını salonun dip tarafına yerleştirmişti, küçük bir atölye tezgâhı gibi iş görüyordu. Onu masasının üstündeki kına tasının içine yerleştirmişti. Aynı tasta akik, ametist, kantaşı, kaplangözü gibi taşlar da bulunuyorlardı. O ise dükkânın

girişinde teşhir edilen mercan kolye ve küpelerin yanında olmak istiyordu. Çünkü onların nerdeyse tıpi tıpına benzeriydi.

Zaman geçtikçe tasta yaşamaya alışmıştı... Nurhan bey hemen her gün tastaki taşları karıştırıp yeniden bırakıyordu. Onu dakikalarca avucunda tutarak oynuyor, dükkânın her köşesini arşınlayıp tekrar masasının başına geçiyordu. Bu davranışına anlam veremese de, günlük gezintiye alışmıştı, hatta hoşuna da gidiyordu. Ender olarak unutulduğu günlerde beklemekten yorgun düşüyor, sanki yapanının sözleri kulaklarından siliniyormuş gibi bir hisse kapılıp, telâşlanıyordu. Renginın solduğunu düşündüğünden mi nedir, güçlü olduğunu kanıtlamak için gereksiz tavırlar takınıyordu... kına taşı içindeki diğer taşlar arasında, fıs fıs konuşmalar yükseliyor, birdenbire hap kadarcık yerde yapayalnız kalıyordu. Hepsi kafa kafaya verip onu dışlıyorlardı. Çünkü yapay bir parlaklık, onun diğerlerinden olmadığını açığa çıkartıyordu. Doğal taşlar arasında ise yapaylık, bayağılık ve değersizlik anlamı taşıdığından onun gibilerle hiçbir zaman aynı ortamı paylaşmak istemiyorlar, balyozdan kaçır gibi korkuyla birbirine sokuluyorlardı. Oysa ki, üç aydır onun zararsız biri olduğunu anlamışlardı, yine de... yapaylığa bulaşmamak gerekiyordu. İnsanlar da kendilerine benzemeyen kimselerden kaçmazlar mı? Mahalleye yeni taşınan birinin geçmişi hemen etüt edilip, kirli çamaşırlarının ortaya çıkartılmasında toplu bir karar alınıp, dışlanmasının altı imzalanmaz mı?.. tenkit edilip ayıplandığını bilmesede bu tuhaf tavırları ayırt etmeye başlamıştı.

Bu durum çok sık tekrarlanmıyordu, zaten Nurhan bey de farkederek taşı eli ile karıştırıp bu nahış duruma son veriyordu

Nurhan bey, çok fazla konuşmayan, çoğunlukla dinlemeyi yeğleyen biriydi... masabaşı sohbetlerine genellikle çalışarak, konuşulanları başıyla tastik ederek eşlik ederdi. Çünkü dükkânı müşterilerinden ziyade dostlarının uğrak yeriydi. Birbirinden apayrı karakterde insanlar, Nurhan beyin masasının etrafında tanışıp kaynaşarak sıcak dostluklar kuruyorlardı. O ise, çevresinde oluşan bu sıcaklık içinde yeni tasarımlarını taşlar ve gümüşler üzerinde uygulayarak, parmaklarında sakladığı hünerinde pişirip, yepyeni takılara can veriyordu. Hiçbir zaman dostları arasında bir ayırım gözetmezdi... herkese aynı gönül hoşluğu ile kucak açıp buyur ederdi. Dükkânını mesken tutmuş her eşyaya ve objeye de büyük küçük demeden aynı ilgiyi gösterir, bakımlarını ihmal etmezdi. Bu nedenle kına taşı içindeki bütün taşları aynı şefkatle karıştırıp, kaynaşmalarını ve benzeşerek birleşmelerini bekliyor, zamanın perdahlama gücüne güveniyordu. İlk geldiği günden beri onun yapay bir mercan olduğunu bildiği halde hep bilmezlikten gelip, gelişerek büyümesini, hücrelerinde dolaşan harareti hissederek yapaylığını eritmesini bekliyordu. Bunu onun başarması gerektiğini biliyor, desteğini eksik etmiyordu. Ancak dükkândaki süresi dolunca en son aşama olarak, cansuyunda yıkanarak, doğal oluşumu hıfzederek, dipteki olayların şiddetine boyun eğip esneyerek, hakettiği dinginliğe ve güzelliğe kavuşabilirdi.

Dükkânda her gün aynı geçmeye

başlamıştı. Belki her saat farklı olaylara sahne oluyordu, ama küçük Mercan böyle bir yaşamdan hazetmemeye başlamıştı. Hantallaştığını, hücrelerinin kurduğunu hissediyordu. Son günlerde dükkânın loşluğuna Nurhan beyin ilgisizliği de eklenince güçsüz ve geçimsiz biri olmuştu. Yine de tasın içinde diğerlerinin yanında ezik ve yalnızdı, itilip kakılmayı umursamıyordu. Halbuki, Nurhan bey onun her halinden haberdardı. Artık ayrılık gününün yaklaştığını hissediyordu.

Bir gün, masa üzerinde çıkan karışıklığı düzeltmek için Nurhan bey ve birkaç dostu uğraşırken tas, moloz tenekesine düştü. Dostları tenekeyi boşaltıp aramayı teklif etseler de, O istemedi: “Boş verin, bakın hepsi masanın üstüne fırlamış. Toplayıveririz.” diye geçiştirdi. Oysaki Mercan tenekenin içine düşmüştü. Onu sessizce uğurladı.

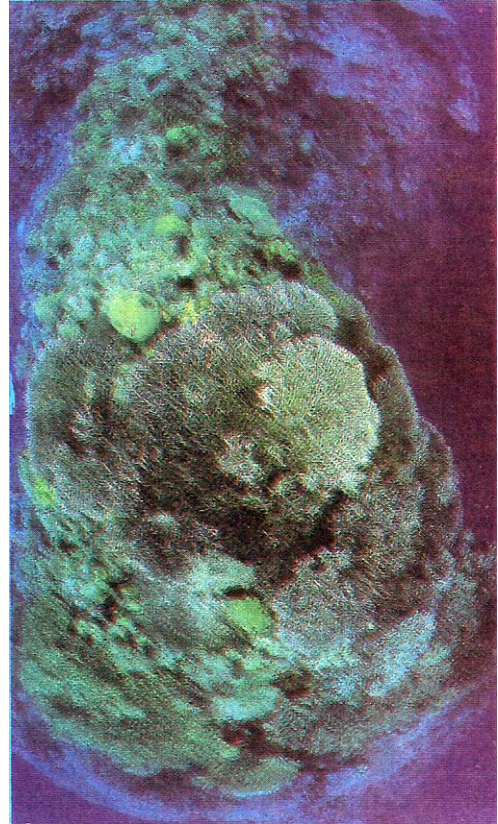
Mercan, önce bir gümüş atölyesine diğer molozlarla birlikte gitti, sonra bir işçinin cebinde günlerce belendi durdu. Sahaflar Çarşısı yanındaki Çınaraltı'nda eski para satıcısının tablasına düştü. Günlerce beklemeden bir çımacının gözüne ilişti ve Okyanus'a açıldı.

Nihayet, dibe çöküp, organik mercanlara karıştı. İlkel, küçük organizmalar gelip üstüne yapıştılar, salgılarını saldılar. Küçük Mercan artık olgun bir mercan gibi kucagını bütün küçük canlılara açtı. Her geçen gün gelişti, temizlendi, berraklaştı. Rengi değişerek pembeleşti, en değerli mercanlar gibi, dipdeki en görkemli mercan adasını büyüttü... hücrelerinde dolaşarak buharlaşıp çoğalan bir damla hararet, su içinde soğuyup donarak kristalleşince ta gökyüzünden

Güneş'in bütün renklerini süzerek suyu ısıttı. Bunu yapabilecek kadar saydamlaştığını idrak ettikçe, henüz anlamını çözemediği güçlü bir istekle sarsıldı...

Nurhan bey gibi hiç kimseyi ve hiçbir şeyi ıskalamadan kavrayarak bütünleşmeye azmetti... ama oraya geri döndü mü?

Hayır... Dünya, merhalesi olanlar için geçmiş yerine, geleceğe köprü olabilenlerin gerçek yurdudur.

GÖNÜL KAPILARI

Çeviren: Acar Doğangün

16 ARALIK

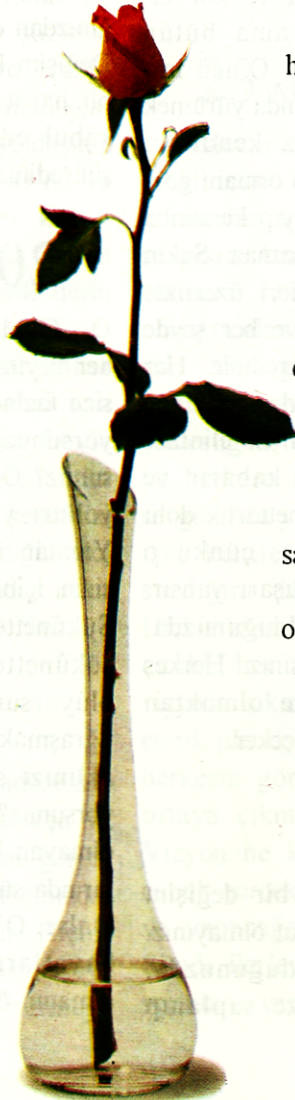
“Aklınızı yenileyerek değişiniz.” Bu söz ne kadar önemlidir! Bunu birçok kez duydunuz, ama bunun için ne yaptınız? Üzerinde düşünmek için zaman ayırınız, ta ki onlar yaşamınızda canlı, titreşen sözler olana ve siz aklınızı yenileyerek değiştirmenizi hissedene kadar...

Huzur ve uyumdan, yeni gök ve yeni yerden, Yaratana'ın iradesini yapmaktan, dünyaya sevgi ve ışık yaymaktan ve yeniye geçmekten söz ediyorsunuz, ama bunun için gerçekten ne yapıyorsunuz? Bunun olmasına yardımcı olacak şekilde yaşıyor musunuz? Sizin için bir anlamı olmayan sözleri tekrarlayan papağan gibi olmayınız. Daha derin, daha temiz bir anlayış için durmadan dua ediniz ve şükrediniz,

ilerleyiniz ve yükseliniz. Ve her şeyden öte, öyle yaşayınız ki, olanlar hayatınızı değiştirsin.

17 ARALIK

Siz Yaratana'la temasta olduğunuzda ve en büyük dileğiniz Yaratana'ın iradesini yapmak olduğunda, yapacağınız her işin kendiniz için değil, bütününe hayırına olduğunu anlarsınız. Bu yaşam sadece, benliğini geride bırakmaya ve bütününe bir parçası olmaya istekli, kendini bütüne adanmış canlar içindir. Bunu yapmak insanların çoğu için zordur, çünkü onların çoğu benliğinden vazgeçmeye istekli değildir. Onlar “hak”ları dedikleri şeye sarılmak isterler ve başkalarını düşünmeden, sadece yapmak istediklerini yaparlar. Öyleyse, yaşam sizin istediğiniz gibi

gitmiyorsa ve siz bütünle uyumda değilseniz, içinizde bu uyumsuzluğa neden olan şeyi bulmak için zaman ayırınız ve asla suçlayabileceğiniz bir günah keçisi aramayınız. Buna sebep olan şeyin kendi içinizde olduğunu idrak ettiğinizde, gecikmeden onu düzeltebilirsiniz.

18 ARALIK

Bir şeyin ardından çabalamaya son veriniz ve işleri sadece akışına bırakınız. Korkunun sizi bağlamasına ve kör etmesine izin vermeyiniz, ama bütün yüklerinizi O'na bırakınız ki, O'nun iradesini yapmak ve O'nun yolunda yürümek için serbest olasınız. Siz kendinizi bağladığınızda ve ağaçlardan ormanı görmediğinizde, böylece rahatlayıp kendinizi bırakmadıkça, O sizi kullanamaz. Sakin olunuz ve yaşamın mucizeleri üzerinde durunuz. Gözünüzü açınız ve her şeyde O'nu görünüz ve sonra şükrediniz. Her şeyde Yaratan'ı gördüğünüzde, gönlünüz öylesine dolar ki, şükretmemek elinizde değildir: Şükür içinizden kabarır ve dışarıya akar. Sevgi ve minnetarlık dolu bir gönlü gizleyemezsiniz, çünkü o herkesin göreceği şekilde dışarı yansır. Sevinç ve şükür içinde olduğunuzda, başkalarını kendinize çekersiniz. Herkes sevgi dolu biriyle birlikte olmaktan hoşlanır, çünkü sevgi sevgiyi çeker.

19 ARALIK

Bu yaşam bir eylem, bir değişim yaşamıdır. Kendinizden hoşnut olmayınız, kendinizden hoşnut olduğunuzda, durgunluk yaratan bir ize saplanıp

kalırsınız. İşinizi yapmak zorundasınız. Kendi yolunuzda kendinizi aramak zorundasınız. Nerede değişmeniz gerektiğine bakınız ve değişimi yapmak için gerekli eylemi yapınız. Eğer değişim rahatsızlık vericiyse, ne kadar çabuk yapılırsa, iş o kadar kolay olur sizin için. Bir bandajı hızlıca çekip çıkarmak, bu işi yavaşça yapmaktan daha az acı vericidir. Öyleyse yapmanız gerektiğini bildiğinizi, düşünerek zaman kaybetmeden yapınız. Yeniye attığınız adımı tereddütsüz atınız ve onun sadece eskide geride bıraktığınızdan çok daha güzel olduğunu biliniz. Değişim hayat getirir, dolu ve muhteşem bir hayat... İşte size bu sunulmakta. Onu kabul ediniz ve onun için her zaman şükrediniz.

20 ARALIK

Gökler Saltanatı'nı arayınız, O'nu her şeyin önüne alınız ve başka her şey size fazladan verilecektir. Bu sözleri biliyorsunuz, ama onlar için ne yapıyorsunuz? Onları yaşıyor musunuz? Ruh'un yolları yaşamınızda önde mi geliyor? Yaratan ile yalnız geçirdiğiniz zamanlar sizin için her şeyden daha mı anlamlı? Sükûnetten tat alıyor musunuz, yoksa sükûnetten rahatsız ve huzursuz mu oluyorsunuz? Sürekli bir şeylerle mi uğraşmak istiyorsunuz, yoksa beden ve aklınızı sakinleştirmeyi güç mü buluyorsunuz? Dünyada sükûnete tahammülü olmayan binlerce insan var. Onlar etraflarında sürekli gürültü ve hareket isterler. Onlar O'nun saltanatını aramanın ve hayatlarında O'nu her şeyin önüne almanın önemini bilmezler. Onlar içte ve

dışta huzursuzdur. O size der ki: “Kar-
gaşalar dünyasında, birlikte olduğumuz
huzur ve sükûn zamanları çok değerlidir.
Siz onları arayınız, bulunuz ve huzurda
kalinız.”

21 ARALIK

Kendinizin, kendi gücünüzün ve ye-
teneğinizin ötesinde yaşamayı öğreniniz
ki, insanlar sizde ve sizinle iş görenin O
olduğunu kendi gözleriyle görebilsinler.
Bu biçimde inanç ve imanı olmayanlar O’
nu tanımaya başlasınlar, ama sözlerle
değil, doğrudan yaşantınızla ve örnek-
liğinizle... Siz bu şekilde yaşamadıkça,
Yaratan’ın sizin rehberiniz ve yoldaşınız
olduğunu, hayatınızı bütünüyle O’na ve
O’nun hizmetine adadığınızı kabul
etmiyorsunuz demektir. Ayağınızı dipten
kesmek, kesin bir inanç ve güvenle derin
bilinmeyende yüzmek zorundasınız, O
sizinle olduğundan size bir zarar
gelmeyeceğini bilerek... İşte bunun için
bir şey yapmadıkça, her şeyin böyle
olduğunu asla bilemezsiniz. Kendinizi
güvene almaya son veriniz ve kendinizi
bıraktığınızda ve O’na teslim ettiğinizde,
O sizi istediği gibi kullandığında, neler
olacağını size göstermesine izin veriniz.

22 ARALIK

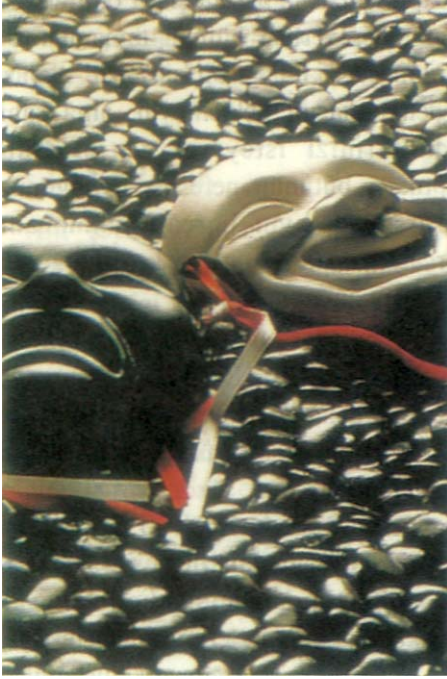
Verdikçe alırsınız. Bunlar sadece söz
değil, bir kanundur. Bunu yaşadıkça ve
uyguladıkça, çok güzel işlediğini görür-
sünüz. Sizin olanı vermeye başladığınızda,
size giderek daha çok şey verilir. Hiçbir
şeyden korkmayınız, hiçbir şeyi
tutmayınız, sadece veriniz ve vermeye

devam ediniz. Açık, cömert bir gönül
kendine hep en iyiyi çeker. Gönlünüz açık
ve cömert olunuz ki, hiçbir şey alıkoyma-
yayasınız ve hep veresiniz. Vereceğinizi
hesaplayınız ve her ne ise, onu veriniz
çünkü her verilen bütünü tamamlamaya
yardım eder. Başka birinin sizin olanları
sizden almasını beklemeyin, ama sahip
olduklarınızı isteyerek verin. Bunu
yaptıkça, bütünün neresine uyduğunuzu
görürsünüz, aynı parçalı bulmacanın
parçalarının doğru yere koyulduğunda,
resmi tamamlaması gibi.

23 ARALIK

Mucizelerini ve güzelliklerini göster-
mesi için, O’nun sizde ve sizinle iş
görmesine fırsat veriniz. O’nun sınırsız
sevgisini her zaman düşlerinizde canlı
tutunuz, O’nun sınırsız bolluğunu ve
olmakta olan mucizelerini ve güzelliklerini
de... Yeni gök ve yeni yeri düşlerinizde
canlı tutunuz, O’nu, iradesinin ger-
çekleştiğini, dünyadaki huzur ve uyumu
ve herkese iyilik yapıldığını, barış ve
sevginin en yücede hüküm sürdüğü büyük
ışık kentlerinin dünyanın her yerini
sardığını düşlerinizde canlı tutunuz.
Hiçbir zaman bu vizyonu kaybetmeyiniz,
çünkü her zaman önünüzde olan bu
vizyona sıkıca ve açıkça sarılarak onun
eterik plandan inmesine ve o mucizelerin,
herkesin görmesi için, dünya planında
ortaya çıkmasına yardımcı olursunuz.
Vizyon ne kadar açık olursa, o kadar
çabuk gerçekleşir. Gözlerinizin açıldığına
ve yapacağımızı bildiğinize şükrediniz.
Şimdi ilerleyiniz, artık düşünmeye son
veriniz ve yapınız. ■

Tire

Mezar taşında başlangıç ve sonu gösteren tarihler vardır. Bildiğiniz gibi, ilk tarih doğum yılını gösterir, ikincisi ise dünyadan ayrılış yılını...

Ne var ki, en önemlisi bu tarihler arasındaki o minik tiredir. Çünkü tire ölenin yeryüzünde geçirdiği zamanı ifade eder.

Bu minicik çizgi içine aslında ne kadar çok şey sığmıştır! Ama bu minicik çizgi içinde kalan arabalar, evler... banka hesapları... ve sahip olduğumuz başka şeyler önemli değildir artık. Bunları yanımızda götüremeyiz, bize bundan böyle bir yararı yoktur onların. Öyleyse, gerçekte önemli olan, nasıl yaşadığımız ve tireyi nasıl değerlendirdiğimizdir.

Üzerinde uzun uzun düşünmeye değmez mi öyleyse bu minicik tirenin? Doğrusu, hepimiz tirenin sonuna gelmeden, ne kadar çok şeyi değiştirmek isterdik değil mi? Şöyle bir baktığımızda, geride bırakmaktan hoşnut

olmadığımız ne kadar çok şey var!.. Ve tirenin sonuna ne zaman geleceğimizi ve ne kadar vaktimiz kaldığını da hiç birimiz bilemiyoruz.

Bu minicik tirenin bilincine vararak, neyin gerçek, neyin yalan, neyin doğru, neyin güzel olduğunu düşünmek için yeterince zaman bulabilirsek keşke! Her zaman başkalarının neler duyup düşündüklerini anlamaya çalışabilirsek... Kendimizi onların yerine koyabilirsek... Kızınakta daha ağır davranabilirsek... Hayatımızdaki insanlara daha çok anlayış ve daha önce hiç göstermediğimiz kadar sevgi gösterebilirsek... Birbirimize, en yakınlarımıza daha saygılı davranabilirsek... İnsanlarla bir arada iken, yüzümüzde her zaman bir gülücük olsa ne iyi olur değil mi?

Bu özel tirenin çok çabuk sonuna geldiğini bir idrak edebilirsek! Zamanın uçup gittiğini ve tirenin pek çabuk tükendiğini...

Ya yaşamınızda yaptıklarınızı yeniden gösteren kitabı okuduğumuzda, ne yapacağız? Tireyi nasıl geçirdiğimizi gördüğümüzde, yanlışlarımız ve yapamadıklarımız için üzülme ve utanç duymak acı olmayacak mı?

Yüce Tanrım, o minicik tirenin anlamını idrak edecek, yanlışlarımıza ve yapamadıklarımıza üzülüp utanmamamız için doğru çabayı gösterecek bilincin ver bize...

Olumlu Olmak

Michael çok sevilirdi. Her zaman tatlı davranışları ve olumlu sözleriyle dikkati çeken biriydi o.

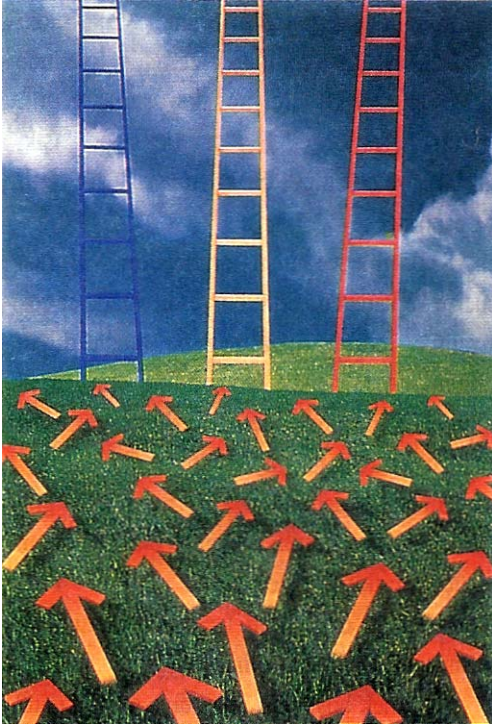
Birisi ona nasıl olduğunu sorduğunda: "Çok iyiyim. Daha iyisi can sağlığı" karşılığını verirdi hep şaşmadan. Ayrıca, insanları ustaca motive etmeyi çok iyi bilen biriydi. Eğer birlikte çalıştığı insanlardan biri kötü günündeyse, Michael ona yaklaşır ve ona yaşadığı olayın olumlu yanlarını gösterirdi güzelce. Onun bu hali merakımı çekmişti ve bir gün ona, her zaman böyle olumlu olmayı nasıl başardığını sordum.

Michael'ın yanıtı çok yalındı: "Her sabah uyandığımda kendime derim ki: 'Oğlum Mike, bugün iki seçimin var: Ya olumsuz olacaksın, ya da olumlu.' Ben olumlu olmayı seçerim,

aklımdan geçen bütün kötü düşünceleri atarım. Frekansımı iyilik tonuna ayarlarım. Gün içinde, kötü bir şey olduğunda da, yine iki seçimim vardır: Ya olayın kurbanı olmak, ya da olaydan bir şey öğrenmek... Ben öğrenmeyi seçerim. O zaman, bir polis hafiyesi gibi ipuçları üzerinde olduğumdan, olay beni etkileyip üzmez, tam tersine heyecanlandırır ve canlandırır. Yine, birisi bana şikâyete geldiğinde, iki seçimim vardır: Ya şikâyetini kabul etmek, ya da ona işin olumlu yanını göstermek... Ben olayın olumlu yanını gösteririm. Çünkü her olayın mutlaka olumlu yanları vardır.”

“Ama bu kolay değil!” diye itiraz ettim.

“Evet, kolaydır” dedi Michael. “Yaşam seçimlerden ibarettir aslında. Bütün yüzeyde olanları ayıkladığımızda, her durumun altında bir seçim yatar. İnsan bu durumda nasıl bir tepki göstereceğini, yani başkalarının kendi ruh halini nasıl etkileyeceğini kendisi seçer. Yani, ya olumlu olmayı, ya da olumsuz olmayı seçer. Öyleyse, yaşamımızı nasıl yaşayacağımız kendi seçimlerimize bağlıdır. Öyle değil mi?”

Michael’ ın söyledikleri üzerine çok düşündüm...

Daha sonraları işten ayrılıp kendi işimi kurdum. Onu bir daha göremedim, ama ne zaman bir seçimim önünde kalsam, hep aklıma Michael’ in yaptıkları ve söyledikleri geliyordu...

Birkaç yıl sonra, onun çok ciddi bir kaza geçirdiğini ve 18 metre yükseklikteki bir iletişim kulesinden düştüğünü duydum. Aldığım haberlere göre, sekiz saat süren bir ameliyat ve haftalarca yoğun bakımdan sonra, sırtına konan bir çubukla taburcu edilmişti. Kazadan ancak altı ay kadar sonra onu görmeye gittim.

Bu örnek insana nasıl olduğunu sorduğumda, her zamanki yanıtını verdi yine: “Çok iyiyim. Daha iyisi can sağlığı.” Ve ekledi: “Yaramı görmek ister misin?”

Yarasını görmek için eğilirken, kaza olduğu sırada aklımdan nelerin geçtiğini sordum.

“Aklımdan geçen ilk şey, yakında doğacak olan kızımı” diye cevapladı. “Düştüğüm yerde yatarken, iki seçimim olduğumu hatırladım: Yaşamak ya da ölmek... Yaşamayı, ya da ölmeyi seçecektim. Ben, küçük kızım için, yaşamayı seçtim”

“Peki, korkmadın mı hiç?”

“Doktorlar harikaydı! Bana sürekli iyi olacağımı söylüyorlardı. Ama ambulansa almak için beni sedyeye yatırırken, doktor ve hemşirelerin yüzlerindeki ifadeyi gördüğümde, gerçekten korktum. Gözlerinden ‘Bu adam ölü’ ifadesini okumuştum...”

“Bir hemşire bağırarak sorular soruyordu bana. Bir şeye alerjim var mıydı acaba?”

“Evet, dedim büyük bir güçlük. Doktor ve hemşireler endişeyle yanıtımı bekliyorlardı. “Çekim gücüne karşı alerjim var, görmüyor musunuz?”

Yüzlerindeki endişe kaybolup, yerini şaşkın bir gülüşe bırakırken: “Yaşamayı seçiyorum ben. Eğer ölü değil, diriysen, ameliyata alın beni hemen” dedim.

Michael, sadece doktorların yeteneğinden dolayı değil, o olumlu düşünceleri ve davranışlarıyla yaşamayı başarmıştı. O bana her gün, dolu dolu yaşamamızın bir seçim işi olduğunu öğretmişti ve ben dersimi almıştım: **OLUMLU OLMAK VE OLUMLUYU SEÇMEK HER ŞEYDİ...**

Daniel'den Bir Hediye

Karen Alexander'dan
Derleyen: Acar Doğangün

Karen Alexander, çoğumuz gibi bir insandı.
Mutlu olduğunu sanıyordu, en azından herkes kadar...
Ne var ki içindeki bir ses ona yaşamında bir şeylerin eksik olduğunu söylüyordu.
Bir gün yedi yaşındaki Daniel ile karşılaştı. Çocuk, ona yaşından hiç beklenmedik
sorular soruyor ve onun sorularına zekice cevaplar veriyordu... Onu tanıdıktan
sonra, Karen kendisine ve başkalarına olan bakışını sorgulamaya başladı.
Hatta Tanrı anlayışını bile...

Sıçrayıp kalkarak çevremi saran renkten kurtulacağını zannettim. Ne var ki, bunun yerine, kendimi inanılmaz güzel renklerle sarılı buldum. Dev, titreşen ağaçlar etrafımda salınıyordu., hafif bir akıntıya yakalanmış dev su yosunları gibi... Böyle güzel bir zümrüt yeşili daha önce hiç görmemiştim.

"Daniel" dedim. "Neredeyiz?"

Sesi sanki kulaklarımda değil, içimde duyuluyordu: "Ne görüyorsun? Bana ne gördüğünü söyle Karen."

"Bir tür orman... Burada inanılmayacak güzellikte ağaçlar var. Sanki hareket ediyorlar, dev bir yelpaze gibi açılıp kapanıyorlar... Böyle güzel ağaçlar görmedim hiç... Daniel, yağmur ormanında mıyız?"

"Başka ne görüyorsun?"

"Şaşırtıcı bir" güzellik! Ağaçlar balerinler kadar zarif, sanki bir yerde müzik çalıyor-muşçasına ileri geri salınıyorlar. Yapraklarını

yayarak gün ışığına doğru uzanıyorlar. Güneşin onların içine girdiğini görüyorum... Şimdi sanki seffâlaştılar! Kıvılcımlı ışık zerreleri içlerinde dolaşüyor, sanki içlerine akıyormuş gibi... Tanrım, nefes kesici! Her şey titreşiyor... ışık, ağaçlar... ve çok güzel bir koku var... Çok yeşil, çok canlı her şey"

Şaşkınlık ve huşu içindeydim... Burası mucize ve hareketle dolu bir yerd, atmosfer çok güzeldi... İçimde inanılmaz bir huzur duyuyordum... Ama nerede olduğum ve oraya nasıl geldiğim konusunda hiçbir fikrim yoktu, ama buradan ayrılmak istemiyordum şimdi.

Birden bedenim hızla geriye çekilir gibi oldu... Nefesimi tuttum ve hemen önümde duran o küçük bitkiyi, eğreliotunu gördüm. Yine kırdaydım ve dizlerimin üzerine çökmüştüm. Ardından o tanıdık kahkahayı duydum.

"Görmek hoş değil mi?" diye sordu küçük çocuk.

“Neydi o? Gördüğüm neydi?” Kalbim sanki göğsümden fırlayacaktı. “Ben neredeydim?”

“Eğrelti otundaydın” dedi gülerek. “Nerede olduğunu sanıyordun?” Şaşkın ifade yüzümden kaybolmadan, yemyeşil kırın öteki tarafına doğru seğirtti.

“Bekle... Daniel, bir dakika. Eğrelti otunda olduğumu söyledin. Nasıl oldu bu?”

“Yoğunluğunu düşürmene yardımcı oldum hepsi bu” dedi mutlu bir biçimde. “Sana söyleyip durduğum gibi, yeteneklerini kullanmayı nedenin kendini çamura gömmüş olman. İnsanların yaptığı da, genelde bu. İşte bu yüzden etrafındaki güzellikleri ve mucizeleri göremiyorlar.” Birkaç kere sıçradı, döndü ve sonra soru soran bakışlarını görünce durdu.

“Etrafına bak. Neler görüyorsun?”

“Birçok ağaç ve çiçek, otlar, birkaç kaya ve kuşlar.”

“Yine bak şimdi” dedi, emredemişçesine. “Ama bu sefer hepsinin aynı şey olduğunu düşünerek bak.”

“Anlayamadım!”

“Devam et” dedi. “Neyi görüyorsan ona bak.”

Kıra bakarak, ağaçların, kayaların ve kuşların nasıl aynı şey olabileceğini düşünmeye başladım. Burada, uyuyan bir kedi yavrusunun yumuşak nefes alış verişlerini hatırlatan bir şeyler vardı. Bir huzur ve bir karşılıklı alışveriş...

Büyük, üzerinde küçük noktalar olan kayaya bakarak farklı bir şey görmeye çalıştım. Komik görünse de, onun için kullanılabilecek söz “huzur” olabilirdi. Bir kaya nasıl huzur içinde olabilirdi ki? Ama sonra, gördüğüm her şey huzuru yansıtıyordu bana.

“Bakmaya devam et Karen, göreceksin.”

Yanımdaki küçük çocuğun sesi güven ve destek vericiydi. Daniel’in sözünü ettiği her neyse, tecrübe etmeye kararlı, dikkatimi kayada topladığımda, kaya müthiş bir biçimde değişiverdi. Saniyenin küsuratında içini gördüm sanki! Parlak ışıklı fotoğraflardaki gibi, kaya uzayda titreşen minik, kıvılcımlı ışık zerrecilerinin inanılmaz bir cümbüşüydü!

“Daniel” dedim heyecanla. “Kayanın içini görebiliyorum. Kayanın içindeki ışığı görebiliyorum.”

“Şimdi önündeki çalığa bakmaya çalış”

“Bir tür çam bu. Su verilse daha büyük bir ağaç olabilirdi.”

“Sadece bakmalısın Karen. Ad verme ve aklını devreye sokma, sadece bak.”

Birden çamın içinde dolaşan enerjiyi görür gibi oldum. Nefesimi tutarak, parlak rengarenk ışık zerrecelerini izlemeye çalıştım...

“Tamam! Yapman gereken bu işte!”

İnanılmazdı! Elbette her şeyin atom, molekül ve elektronlardan, hatta daha küçük parçacıklardan meydana geldiğini biliyordum. Ama onları görmek?.. Bir araç olmadan insan onları nasıl görebilir ki?

Daniel başını kaldırıp bana doğru baktı: “Onları görmek için bir araca gerek var mı?” diye sordu.

“Bilim bir araca ihtiyaç olduğunu söylüyor ve bunun için araçlar da geliştiriyor.”

Bize insanın en büyük yeteneğinin akıl olduğu ve bilimsel yöntemin tek gerçek bilgi yolu olduğu öğretilmişti. Ayrıca, insanın algıladıklarının güvenilmez olduğunu, ancak bilim adamlarınca dikkatle yapılan deney ve gözlemlerin değerli olduğunu öğrenmişim...

Daniel düşüncelerimden ayırdı beni: “Gerçekten, bir araç icat etmek zorundalar. Araç olmadan görmesini unuttular da ondan. Ama bir zamanlar görüyorlardı” diye yanıtladı.

“Bir zamanlar görüyorlardı sözünden neyi kastediyorsun?” diye bağırdım. “Nasıl görerler? Bilinmeyi keşfeden bilimdir.”

“Evet. Bilim keşfeder, ne var ki zaman zaman yeni bir buluşla, eski bilgi yerini daha doğru ve gerçeğe daha çok yaklaşan bir bilgiye terk eder.”

“Einstein’ın madde ve enerji anlayışını değiştirmesi gibi mi?”

“Evet. Onların gözlem sonuçlarını akıllarıyla analiz ve sentez etmeleri elbette çok güzel, ne var ki gerçek olaylardan çok daha büyüktür. Einstein’da farklı olan neydi, biliyor musun?”

“.....O başkalarının gördüğünü görebilmek için geçmişe mi bakıyordu?”

“Doğru. O doğru olduğunu bildiği şeye bakmaya istekliydi.”

“Yani o rölativeyi biliyor muydu? Onu objektif araştırma ile keşfetmemiş miydi?”

“Hayır o çok düşünüyordu ve bilmek istiyordu. Ama bütün bu olayları gözlemler ve araçlar, bunlar gerçekte insanların bildiklerini unuttukları için yaptıkları şeyler. Eğer kendilerine bakmasını bilseler, unuttuklarını daha çabuk bulurlar. Ne var ki sizin bütün bilimsel çalışmalarınız bilmek istediğini bilen insanı kendinden uzaklaştırmaya dayalı.”

Bakışlarımı yavaşça yakındaki bir ağaca kaydurdum. Gerçekten, kayada ve çamda gördüğümü orada da görebiliyordum! “Daniel, sanırım çam, kaya ve ağaçtaki titreşen ışık zerrecelerini görebiliyorum!”

“Peki, şimdi de kendine bak.”

Ürktüm. Kendimdeki uzayı görmek istemiyordum. Maddeden bir insan olmaktan hoşnuttum.

“Tamam Karen. Ama bunu yapabilirsin. Bunun için sadece ne olduğun düşüncesinden ve ön yargılardan vazgeçmelisin. Emin ol ki, neyin gerçek olduğunu fark etmenin dışında, hiçbir şey değişmeyecek.”

Aşağıya doğru baktım. Ayaklarım, karnım, göğsüm ve kollarım yerindeydi, ne var ki çok farklıydılar. Kaya, ağaç ve çalı gibi enerji zerrecelerinden oluşuyordum ben de!

Gördüklerim beni telaşlandırmıştı. “Daniel, bana bak, ne kadar boşum! Tamam mı? Bu biçimde mi bakmam gerekiyor?”

“Ah Karen, görmüyor musun? senin madde dediğin, sonsuz boşlukta dönen, titreşen atomlardan ibaret. ve bedeninin belki yüzde biri madde, yüzde doksan dokuzu boşluk. Bu boş uzayda yaşayanın kim olduğunu sanıyorsun?”

Söylediğini anlayamayarak: “Ben değil miyim?” diye sordum.

“Elbette sensin. Maddeyi organize eden ve dönmesini sağlayan sensin. Senin bedenini yaratan zekâ, atomlarının arasındaki karanlıktan hükmeder. Kendini o yüzde bir olarak görme sakın, çünkü sen ondan çok, ama çok daha büyüksün.”

“Yoğunluk diyerek bana anlatmaya çalıştığın bu mu?”

Bir saniye önce bana berrak gelen düşüncelerim yeniden bulanmıştı.

“Bak” dedi Daniel. Eğer kendini yoğun, makine gibi bir şey olarak görürsen, bunu tamamlayan bir dünya yaratırsın. Ama kendini bir enerji varlık olarak görürsen, yarattığın

realite buna uygun olur. Seçim senin elindedir.

Çılınca gelmesinden korkarak, sorumu fısıldadım. “Bunları bizim yarattığımızı mı söylüyorsun yani sen?”

“Ha ha! Ve yarattıklarımızın çoğu o kadar yoğun ki, onu karşılamak için fiziksel beden yoğunluğunu alıyor ve etrafında dolaşıyorlar. Sizin realite dediğiniz yoğunlukla doludur, o kadar yoğundur ki, fiziksel duyularınızı kullandığınızda onları gerçekten karşınızda bulursunuz.

Aklım iyice karışmıştı. Daniel benim şaşkın durumumu görüp. “Gel, şu ağaca gidelim” dedi. Elimi dikkatle tutarak, avucumu akça ağacın düz kabuğuna yapıştırdı. “Bak, elin yoğun ve sert olduğunda, ağaç ta öyledir. Elimi ağaçtan uzaklaştırdı. “Şimdi eline aslında olduğu gibi bak... biraz önce bedenine baktığın gibi.”

Öğrendiğimi yapmaya çalıştım. Gözlerimi kapayarak bedenimin aslında görüldüğü gibi yoğun olmadığını düşündüm. Ben gerçekte büyük bir boşluktan oluşuyordum... Fiziksel beden biçiminde bir enerjydim aslında. Elim birden kıvılcımlı ışık zerrelerine dönüşürken, gözlerim açıldı.

“Şimdi elini tekrar ağaca koy.”

Direktifini izledim ve gerçekten de, ağacın artık katı olmadığını gördüm...

“Şimdi ağaç gerçek mi, söyle bakalım?”

Büyülü tecrübeye dalıp gitmiştim... Benim yerime o cevap verdi. “Elbette gerçek, ne var ki senin gördüğün biçimde değil. Ama şimdi yaptığını yapabilmen için isteğin de olmalıdır.”

“İsteğim mi?” Bu ara elimi gene ağaca koymuştum, ama gene katıydı.”

“Eğer enerji düzeyinde bir şey olmasını

istersen, düşüncelerini toplayabilmelisin. Eğer gerçekten tam isteyebilirsen, istediğin olur.”

Şok içindeydim. “Daniel, nasıl olur bu?” Düşünce sadece bir düşünce değil midir? Bu, bir yerde, gerçeği inkâr etmek anlamına gelmiyor mu?”

“Ağacın üzerine elini bir istekle koymadın mı?”

“Evet, hayır!” İyice kafam karışmıştı. “Daniel, gerçek nedir? Bazı şeyleri kabul etmek zorundayız?”

“Neden?”

“Çünkü onlar vardır da ondan.”

“Neden vardır?”

“Daniel, var oldukları için vardır.

“Uçmak için kesinlikle bir uçağa ihtiyacı olan beden gibi mi?”

“Gerçek olan ne peki?”

“Gerçek çok yalındır, gerçek olmayan ise çok karmaşık... Bu bir yanı. Bak, sana söylemeye çalıştığım şey bu. Sadece, gerçekte kim olduğunu hatırlaman gerekiyor.”

“Nerden başlayabilirim?” Şartlandığım kavramları, ön yargıları aklımdan nasıl atabilirim ki?

“Önemli olanı hatırlamak zorundasın.

“Neyi hatırlamalıyım? Bunun için farklı ne yapmalıyım?”

“Yeni seçimler yaparak, böylece değişerek başlayabilirsin. Yaptığın her şey yoğunluğunu azaltır, ya da artırır. Örnek olarak, yediğin yemeğe bak. Zararlı kimyasal maddelerle dolu değil mi? Aynı gördüğün eğreltiotu gibi, beden güzel ve yaşam verici enerjiyi almak istiyor. Yaşadığın yere bak. Buralar uyumsuzluk ve kargaşa ile dolu, değil mi?”

Kararsızlığımı gördü ve coşkuyla devam

etti: “Birlikte olduğun insanlara bak. Bu insanlar öfke ve şiddetle dolu değil mi? Onlarla olduktan sonra kendini gergin hissediyor musun? Ya sen nasılsın? Nasıl yaşadığına bak. Boş uğraşılara son verip gerçekten önemli işler yapıyor musun? Daha iyi, daha doğru bir insan olmayı, insanları da çok sevmeyi düşünüyor musun?”

“Bütün bu kurallar!.. Bir rahibe gibi yaşamak istemem ben Daniel.”

“Herkesin özgür iradesi var. Söylediklerim kural değil, bir öneri, bir öğüt sadece. Bak, bu yüzden kutsal öğretiler nasıl bozuldu. Çünkü insanın özgür iradesi vardı. Tevrat, İncil... Onlar da öğüttü... Söylediklerim, yoğunluktan, egodan kurtulmak için birkaç iyi düşünce sadece. Şimdiki yaşamın gerçekten sürmek istediğin yaşam mı? Bazı sabahlar, bazen gönülde bir acı duyarak uyanıyorsun da, yaşamın başka türlü olması gerektiğini düşünüyorsun ya hani!”

Bunu nereden biliyordun? Gerçekten de, bazı sabahlar gün ağarmadan uyanıp yaşamın daha farklı bir şey olması gerektiğini düşünürdüm. Birçok şeye sahiptim, ama bir boşluk içindeydim. Bu gidişin sonu ne olacaktı?.. Son nefesinizi alırken garajınızda lüks bir arabanızın olmasının ne önemi vardı ki?..

Bu duyguları inkâr edemezdim. “Gönülümde duyduğum bu acı ile yoğunluğun ilgisi nedir?” diye sordum.

“Seni ayırıyor” dedi. “En önce bu var. Her şeyin nasıl birbirine bağlı olduğunu unutturuyor. Bu acı müthiş bir yalnızlık, bir boşluk duygusu yaratıyor sende.” Beni dikkatle süzdü. “İçinde bir yerden, önemli bir şeyden ayrı olduğun hissediyorsun... sonra korkuyorsun.”

“Ama iyi ilişkilerim de var benim. Onlarla

her şeyimi paylaşıyorum. Çok yakınız.”

“Bu da karmaşanın bir parçası işte. İnsan bütün bağlardan koptuğunda, kendini başka insanlara bağlamak zorunda kalır. Gerçek ihtiyacının yerine onları koyuyorsun. Büyük, berrak bir göl düşün... Sana ihtiyacın olan bütün suyu sunuyor. Ama sen onu unutuyorsun ve sonra susuzluk çekiyorsun. Biri bir zerre suyla geçtiğinde, onun dünyanın en önemli insanı olduğunu sanıyorsun. Onun her zaman seninle olması istiyor, sonra umutsuzluğa kapılıyorsun. Bunun sevgi ile çok fazla bir ilgisi yok... gerçekten yok.”

“Peki, ne ile ilişkimiz olması, neye bağlanmamız gerekiyor?” Düş kırıklığının, beni sardığını hissediyordum bir kez daha. Birden aklıma bir düşünce geldi.

“İşte bu yüzden Tanrı’yı bulmamız gerekiyor, değil mi?”

Daniel düş kırıklığı içinde bana baktı. “İşte bu yüzden hepiniz kayboldunuz! Cevabı gökyüzünde aramaktan sizi nasıl vazgeçireceğiz? Neden içinizi aramıyorsunuz ve kendinizi tanımıyorsunuz? Dünya tanrılarınız işi ne kadar güçleştirmiş!”

Ben susup kalınca, Daniel şefkatle: “Durma! Haydi, görmek için çalışmalısın.” Diye sürdürdü.

“Bir dakika” diye yutkundum. “Dünya tanrıları ne demek? Tanrı her şeyden sorumlu değil mi? Dünya tanrıları da nedir?”

“Bak!”

Daniel ne zaman ‘bak’ sözünü kullansa, beni şaşırtan bir şey oluyordu. Yine de, parmağı ile işaret ettiği tarafa bakmazlık edemedim ve nefesim kesildi yine!..

(Devam edecek)

Milenyum DOSYASI

“Bin Yılın Birikimi”
1901 - 2000

Atatürk

33

Bilge Bilgin, Einstein

35

İşte Gerçek İnsan
Albert Schweitzer

37

Kötü Bir anı, Berlin Duvarı

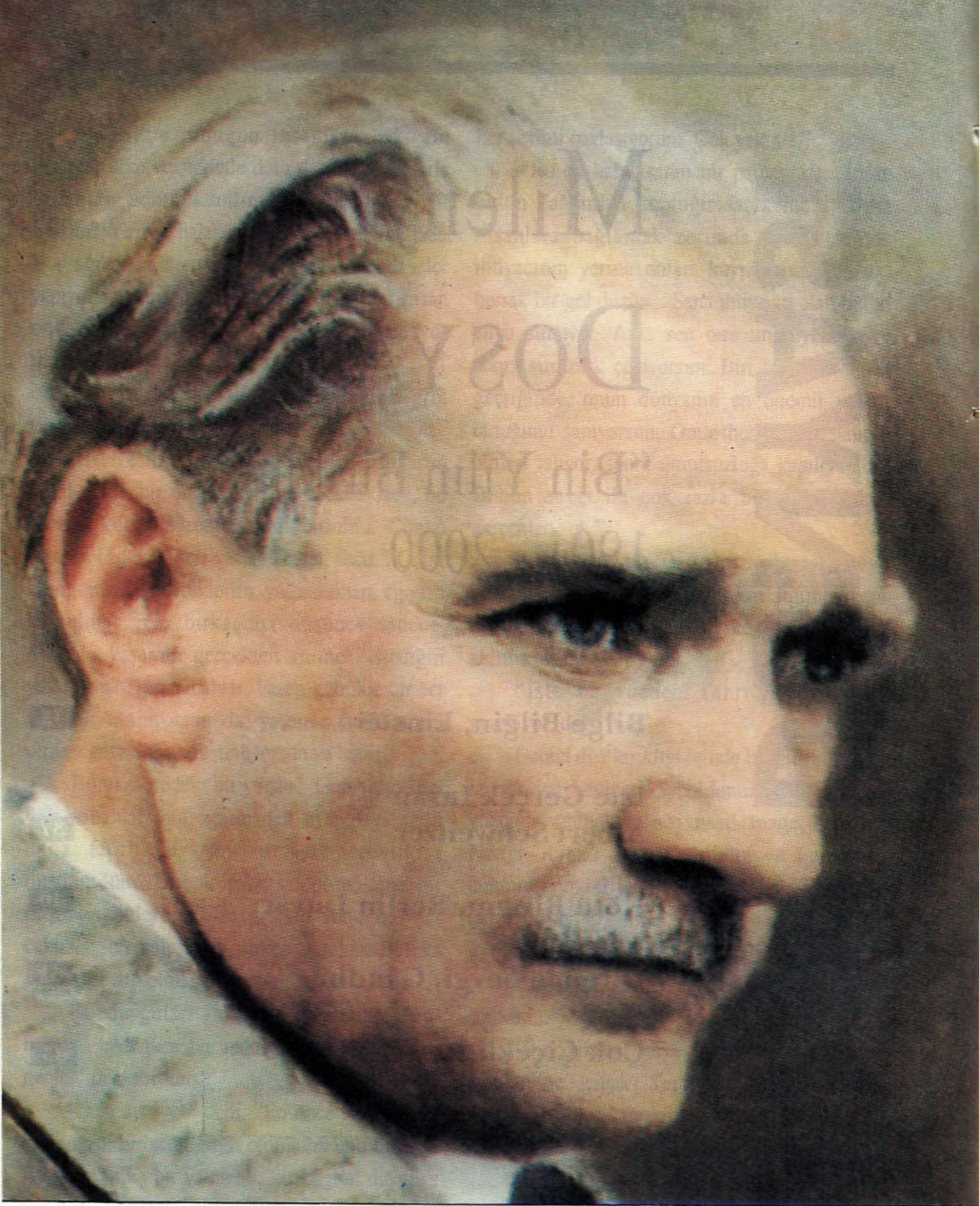
40

Direnen Sevgi, Gandhi

41

Çok Çiçekli İnsan, Picasso

43

“Hayır mesele ölmek değil, yaşamaktır. Ölmeden ülkümüzü yaratmak, yapmak ve yerleştirmektir”

M. K. Atatürk

20. y.y.a Damgasını Vuran Türk, ATATÜRK

GÜNGÖR ÖZYİĞİT

Şevket Süreyya'nın "Tek Adam" kitabında belirttiği gibi tarihsel kişiler, halkın beklediği şeyleri kucaklarında taşırlar. Eğer bir insan, vakti gelmiş bir düşüncenin eri ise, yapacakları tarihsel koşulların mantığına uyuyorsa ve halkın beklentisine karşılık oluyorsa, işte o adam "beklenen adam"dır. Ve misyonu onun ruh programına yazılmıştır. O nedenle o, ne zaman ne yapacağını bilir ve bildiği işini vakti gelince gerçekleştirir.

Atatürk'ün kişiliğinin en belirgin niteliği, tarihsel koşulların meydan okuyuşuna karşı, böyle bir meydana çıkışın (zuhur edişin) ve beklenen şeylere cevap verişin ihtirasını, eylemin yakıcı ateşini herkesten önce, kendi şahsında duymasıdır. O yüzden Namık Kemal'in:

"Düşman dayanmış vatanın bağına hançerini

Bulunmaz kurtaracak bahtı kara maderini"
beytinin ikinci dizesini:

"Bulunur elbet kurtaracak bahtı kara maderini (annesini)" diye değiştirenken, kendi varlığının sebeb-i hikmetini de açığa vurmaktadır bir bakıma. Koca bir Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü karşısında bir şeyler yapması gerektiğini, görev gününün geldiğini daha çocuk yaşta sezer. Lisede bunun daha bir bilincine varır. İçten bir itilişle yeni fikirlere yönelir. Namık Kemal'in vatan sevgisi ve özgürlük fikriyle beslenir. Harbiyede artık bir ülküsü vardır. Öncü ve mücadeleye çağırın fikirler yayar ve bunları cesaretle savunur. Kurmay akademisine geldiğinde, gizli bir örgütün başıdır. Gizli yayınlar yapar. Yakalanır, hapsedilir. Ama pişman değildir. Derken, bir takım bahanelerle Suriye'ye sürülünce, orada yine mücadeleyi sürdürür. "Vatan ve Hürriyet" demediğini kurar:

"Bu uğurda ölümü göze alacağız" diye

haykıran bir arkadaşının kolundan tutarak kendisini uyarır:

"Hayır mesele ölmek değil, yaşamaktır. Ölmeden ülkümüzü yaratmak, yapmak ve yerleştirmektir" diyerek onun heyecanına akılcı bir çerçeve çizer.

TARİHİ YAPAN İNSAN

O, tarih yapan bir insan olarak, geleceği kendi içinde taşır. Ve sonra olacakları kendi iradesi ile önceden belirler. Ve bunu yakın arkadaşlarının tanıklığı ile belgeler.

1907 yılının Ağustos'unda Selanik'in Beyaz Kule Parkında, siviller, subaylar masalara oturmuşlar, kendi aralarında konuşuyorlar. Aralarında Kolağası Mustafa Kemal de var. Arkadaşı Yüzbaşı Fuat'la derin bir sohbe dalmışlar. Günün sorunlarını ve devletin geleceğini irdeliyorlar. Konu hep aynı: "Ne olacak bu memleketin hali?" muhabbeti. Mustafa Kemal, cebinden kalemını çıkarıyor ve Yüzbaşı Fuat'tan kağıt istiyor. Sonra bu kağıda elindeki kalemle bir harita çiziyor. Bu, bugünkü Türkiye haritasının aynısının tıpkısıdır!..

Kağıdı arkadaşına uzatırken şunu söylüyor: "İşte vatanımızın haritası budur! Bu kağıdı sakla ki, ilerde gerçekleştiğini gözlerinle göresin..." Yüzbaşı Fuat haritayı iyice inceliyor. Bir ucu Bağdat'ta bir ucu Tunus'da koskoca İmparatorluktan (5 milyon km2 den) kala kala bu kadarlık bir toprak parçası mı (776 bin km2) kalacak diye şaşırıyor. Ve bu düşüncesini seslendiriyor: "İmparatorluk bu kadar küçülecek mi yani?"

Mustafa Kemal, ne yapacağını bilen insanların güvenli hali ve inançlı sesiyle karşılık veriyor.

“Hiç şüphelen olmasın, tam o kadar!”

Yüzbaşı Fuat Bulca, bu kağıt parçasını kutsal bir emanet gibi saklar. Aradan 13 yıl geçer. Erzurum Kongresinde “Ulusal Ant” kararı alınır. Fuat Bulca, gördükleri karşısında bir kez daha şaşırır. Zira 1907’de Mustafa Kemal’in Selanik’de, Beyaz Park’ta çizdiği haritanın çizgileri ile, Ulusal Ant’ın çizgileri aynıdır!

BAŞARMA AZMİ

Mustafa Kemal, 1919 Mayıs’ında İstanbul’dan ayrılmayı ve Anadolu’da bir Kurtuluş Savaşı başlatmayı aklına koymuştur. Ayrılmadan bir gün önce, Sadrazam’ın konağından çıktıkları bir gece, Nişantaş’ından Teşvikiye’ye doğru Mustafa Kemal ve Cemal Paşa yürürler. Cemal Paşa bir şeyler sezer ve sorar:

- “- Bir şey mi yapacaksın Kemal?”
- “- Evet Paşam, bir şey yapacağım.”
- “- Allah muvaffak etsin.”
- “- Mutlak muvaffak olacağız!..

Ve muvaffak olur. İşinin sonunda, görevini başarmış insanların onuruyla: “Mutluyum; çünkü muvaffak oldum” der.

Sömürgeci ülkelere karşı ilk kurtuluş savaşını vererek bağımsızlığını kazanan ve diğer uluslara da örnek olan Türk ulusu ve onun önderi Atatürk için, Hindistan Başbakanı Nehru şunları söyler:

“Kemal Atatürk, gençlik günlerimde benim kahramanımdı. O, çağın yapıcılarında biridir. Onun en büyük hayranları arasında bulunmakta devam ediyorum...”

O, aydınlık görüşleriyle çağına ışık tutar, hatta çoğu kere çağı aşar. Eski Fransa Başbakanı Edouard Herriot, büyük bir alçak gönüllülikle şöyle yazar: “Sizlere şunu söyleyeyim ki ben Atatürk’e sekreter olmak isterim. Sebebi de onun her akşam sofrasında bulunup yüksek fikirleriyle beslenmek dileğinde oluşumdur...”

SİMYACI

Atatürk’ün yendiği düşmanı, yani Yunanistan’ın Başbakanı Venizelos, savaşın hemen sonra bir dilekçe yazarak ilginç bir dilekte bulunur:

“Norveç Nobel Komitesi Başkanlığına,

“.....Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşuyla bölgedeki istikrarsız durum sona ermiştir.

“..... Teokratik bir rejimle yaşayan din ve hukuk kavramlarının birbirine karıştığı, çökme sürecindeki bir imparatorluğun yerini, güç ve hayat dolu, modern ve milli bir devlet almıştır.

“Barış dünyasına da bu değerli katkı, Türkiye Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Paşa sayesinde yapılabilmektedir.

“Bu nedenle, Yunanistan Hükümeti Başbakanı sıfatıyla, Mustafa Kemal Paşa’nın Nobel Barış Ödülüne adaylığını takdim etmekten şeref duymaktayım...”

İnsan, yendiği düşmanın başını bu denli bir dosta dönüştürebiliyorsa, ona insan kimyasını çok iyi bilen bir simyacı demek doğru olur.

DEVLET ARMASI

Atatürk’e bir gün, renkli olarak çizilmiş devlet arması olarak birçok şekiller getirirler. Bunlarda egemen olan unsur ya kurt başı, ya da ayyıldızdır. Ressamların bulabildikleri bu armaların hiç birini, Atatürk, kurduğu Cumhuriyetin simgesi olarak kabul edemez. Bunları defalarca düşünüp, inceledikten sonra şöyle der:

“Bunların hiçbiri bugünkü dünyamızın içinde kurulan yeni bir devletin arması olamaz. Devletin armasını, sembolik bir insan başı olarak temsil etmeli, göstermeli”

Bu düşüncesini de sağlam bir mantığa dayandırır: “Bu dünyada her şey insan kafasından çıkar. Bir insan başının ifade etmeyeceği hiçbir şey tasavvur edemiyorum...”

Bunun en somut örneği ise, kendisiydi. Zira onun başı hem Türkiye, hem de dünya için pek çok şey ifade ediyordu.

Bilge Bilgin, Einstein

İleri zekâlının biri olan Hegel "Hayatta" demiş "beni sadece bir kişi anladı: o da yanlış anladı." Buna göre Einstein yine de şanslı sayılabilir. Çünkü onu, hiç değilse üç kişi anlamış, hem de doğru olarak. Her ne kadar Eddington, "üçüncüsünün kim olduğunu çok merak ediyorum" dese bile.

Hemen herkes Einstein'ın çok önemli bir şeyler başarmış olduğunu bilir, ama ne yaptığını gerçekten bilen pek azdır.

"Bütün zamanların en büyük bilginini" olarak nitelenen bilgin, bilim dünyasındaki saygınlığı ve ünü yanında, özel yaşamındaki sadeliği ve alçakgönüllü davranışları ile de dikkatleri üstüne çekmiştir. Pos bıyıkları, her zaman dağınık saçları, ütüsüz pantolonu, hemen üzerine geçirilmiş izlenimi veren kazağı, çıplak ayakları, keçe terlikleri, şen ve şakacı mizacı ile uzaktan eski zaman bilgelerini, özellikle Sokrat'ı andırmaktadır. Bu kalender halin yanı sıra, bilimsel düşünceye kazandırdığı devrim sayılabilecek yeni yorum ve boyutları da hesaba katarsak, ona sadece bilgin yerine "bilge bilgin" demek daha doğru olur sanırız. Onun bilgeliği, kendisine yapılan düşmanca davranışlara karşı gösterdiği olgun ve hoşgörülü tepkilerde de açıkça görülür. Düşünceleriyle zamanın ilerisinde yaşayan bütün büyük insanlar gibi, o da, anlaşılammaya veya yanlış anlaşılmaya başlamış, o yüzden kendine atılan kin ve nefret oklarını, hoşgörüsüyle yumuşatma yoluna gitmiştir. 1920'lerde bir küme Nazi genci, Einstein'ın Yahudi olmak gibi bir bağışlanmaz suçu(!) bulunduğunu göz önünde tutarak, onun düşüncelerinin uygarlığı soysuzlaştırmak için ileri sürülmüş bir Yahudi dolabı olduğunu belirtip, bu tehlikeye dikkatleri çekmek için Berlin Filarmoni Orkestrası Salonunda bir gösteri düzenlemişler. İşin ilginç tarafı Einstein de bu toplantıya katılmış, söylenen saçmalıkları dinlemiş, bol bol gülmüş ve alkışlamıştır. Yine 100 kadar Nazi profesörünün, onun kuramlarını çürütmek için bir rapor hazırladıklarını duyduğunda "Bunun için tek bir profesör yeterdi, diğer 99'u boşuna

emek harcamış" demiştir. Onun, İsrail Devleti'nin Cumhurbaşkanı olma önerisini "insan sorunlarını çözümleyecek kafaya sahip olmadığını öne sürerek" geri çevirmesi de ilginçtir. Bronowski'nin dediği gibi, bu öylesine alçakgönüllü bir ölçüdür ki, diğer başkanlar da bunu benimseyecek olsalar, yeryüzünde pek başkan kalmaz. Onun neşeli mizacı ve şakacı tavrı, en ciddi konulara bile insanca bir sıcaklık katmıştır. 1918'de Times Gazetesi'nde çıkan bir makalesinde bilginlere bile kök söktüren "görecelik" ilkesini şöyle bir örnekle açıklar: *Bana bugün Almanya'da bir Alman bilginini ve İngiltere'de İsviçre'li Yahudi demeleri ne kadar doğruysa, bir gün gelecek ki, ben Almanya için adına bile dayanılmaz bir insan olduğum zaman, İsviçre'li bir Yahudi, İngilizler içinse bir Alman bilginini olacağım o kadar doğrudur.*" Tuhaftır, bu örnek sonradan bir kehanetmişçesine doğru çıkmıştır.

İKİ BÜYÜK KURAM

Einstein'a bilim dünyasındaki ününü kazandıran 1905 yılında yayınladığı "*Özel Görecelik Kuramı*" ile 1916 yılında ortaya koyduğu "*Genel Görecelik Kuramı*" olmuştur. Bunlardan birincisi, düzgün hareket denilen, hep aynı hızda ve yöndeki hareket biçimini, yani hareketin özel bir halini incelediği için "*Özel Görecelik*" ismini almıştır... Diğeri, uzayda daha genel olan çekim etkisinde ivmeli (hızı değişken) hareketi açıklamaya çalıştığı için "*Genel Görecelik*" adı ile anılmıştır.

ÖZEL GÖRECELİK KURAMI

Einstein bu kuramı ile klâsik fiziği temelden sarsmış, bazı ana kavramlara yeni yorumlar getirmiştir. Ona göre Newton'un kabul ettiği gibi "mutlak hareket", "mutlak durgunluk", "mutlak zaman" ve "mutlak uzam (mekân)" diye bir şey yoktur. Her şey görecelidir, yani birbirine göre açıklanabilir. Uzayda, uçsuz bucaksız

boşlukta tek başına bir cismin durduğu veya hareket halinde olduğu söylenemez. Bunun için bir başka cismin varlığı gereklidir. Çünkü bir cismin hareketi, diğer bir cisme göre anlaşılır. Her nesnenin durumu, temel aldığı başvuru (referans) cismine göre değerlendirilir. Dünyanın döndüğünü biz, başka yıldızlara ve gezegenlere göre anlamaktayız. Demek ki, cisimlerin konumlarını belirleyebilmemiz için elimizde mekanik bir dayanak, “başvuru sistemi” dediğimiz herhangi bir şey olmalıdır. İşte hiç kımıldamayan, değişmeyen cisimlerden kurulmuş olan ve bütün gözlemlerimizde kendisine başvurduğumuz bu sisteme matematikte koordinatlar sistemi denir. Buna göre yer, bizim koordinat sistemimizdir. Çünkü biz, hareket ettiğimizi, bizim için durağan olan yere göre saptarız. Uzayda cisimler yanyana aynı hızda aynı yönde veya ayrı yönde ayrı hızda gidebilirler. Burada bizim bilebileceğimiz, birbirlerine göre ne kadar bir hızla gittikleridir.

ZAMAN - UZAM - HIZ İLİŞKİSİ

Öyleyse hareketi ölçmek için bizim kullandığımız saatleri temel alamayız. Çünkü zaman HIZ’a göre değişmektedir. Her cisim veya varlık, hızı ölçüsünde zamanın ritmini değiştirir. Işık hızının yüzde seksen yedisi bir hızla giden uzay gemisinde zaman, yerde olduğundan iki kere daha yavaş geçecektir. Bu hızın yüzde doksan dokuza ulaşması halinde ise zamanın yavaşlaması on misli artacak, yani gemide bir ay yeryüzünde hemen hemen bir yıla eşit olacaktır. Hani ikiz kardeşlerden biri, böyle bir uzay gemisine binip, ışık hızına yakın bir hızla iki yıl kadar dolaşsa, geri döndüğünde, kendisi sadece iki yıl yaşlandığı halde, ikiz kardeşini sakalı bir karış uzamış, beli bükülmüş bir ihtiyaç olarak bulacaktır. (İkizler Çelişkisi). Hız yoluyla zamanın yıpratıcı, yaşlandırıcı etkilerinden korunmak özellikle hanımlar için güzel bir düşünce olsa gerek. Kaldı ki, bu sadece bir düşünce olmaktan öte, titreşimli atomlarla zamanı saniyenin milyarda biri ölçüsünde ölçen atom saatleri sayesinde deneysel olarak da doğrulanmıştır.

Uzayda hareket eden cismin boyu da hızına bağlı olarak değişmektedir. Hareket halinde, diyelim 10 metre boyunda bir tramvay, hızı ölçüsünde hareket ettiği yönde boyu kısalır. Hızı ışığın yüzde doksanına yaklaştığında uzunluğu yarıya, yani 5 metreye iner. Işık hızına çok yaklaştığında ise hiçe iner. Hız ışık hızına ulaştığında ise, cismin kütlesi kaybolur, enerjiye dönüşür ve zaman durur. Demek ki, bir cisim ışık hızına ulaştığında kendini zaman, uzam ve kütle bağılılığından koparmış oluyor. .

Michelson - Morley ikilisi daha önce yaptıkları bir deneyde, ışığın her yönde aynı hızla yayıldığını bulmuşlardı. Einstein de yaptığı hesaplarla bir cismin ışık hızına eriştiğinde kütesinin sonsuz olacağını, dolayısıyla bu hızın aşamayacağını göstermişti. Böylece ışığın saniyede yaklaşık 300.000 kilometre yol alan, bilinen en büyük, değişmez ve sınır hız olduğu anlaşıldı. Ve ancak bu hızın, uzaydaki hareketi ölçmede temel alınabileceği belirtildi. Gerçekten ışık hızının değişmezliği ve tüm gözlemciler için aynı oluşu Özel Görecelik Kuramı'nın iskeletini oluşturmaktadır. Şöyle ki, zaman ve uzaklıkların farklı gözlemcilerle göre değişmesine karşın, yine de bütün gözlemciler için aynı olan “aralık” denilen bir nicelik değeri vardır. “Aralık” şöyle tanımlanır: Eğer iki olay arasındaki zaman, ışığın bir olayın yerinden öteki olayın yerine kadar gitmek için harcadığı zamandan uzunsa, aralığa ZAMANCA ARALIK ve eğer iki olay arasındaki zaman, ışığın bir olayın yerinden diğerine gitmek için harcadığı zamandan kısaysa ona UZAYCA ARALIK denir. Eğer bu iki zaman miktarı birbirine eşitse, o zaman aralık sıfırdır ki, bu durumda her iki olay aynı ışık ışını üzerinde, yani eşzaman olarak meydana geliyor demektir. Özel Görecelik Kuramı'nda “aralık” şu yoldan hesaplanır: İki olay arasındaki zaman içinde ışığın aldığı yolun karesini alalım, bunlardan küçük olanı büyük olandan çıkaralım, elde edilen sonuç, bize iki olay arasındaki aralığın karesini verir... Bu hesapladığımız aralık, bütün gözlemciler için aynıdır ve bu, iki olay arasındaki zaman ve uzaklığın göstermediği gerçek fiziksel bağıntıyı gösterir.

$$E = mc^2$$

Einstein maddenin yok edilmesi halinde müthiş bir enerjinin açığa çıkacağını ileri sürmüştü ve bunu "*Enerji = Kütle x Işık Hızının Karesi*" şeklinde formüle etmiştir. Bu sonuca şöyle bir düşünce zincirini izleyerek varmıştır: Hareket halinde bir cismin kütlesi hızıyla birlikte arttığına ve hareket bir enerji biçimi (kinetik enerji) olduğuna göre, hareketli bir cismin kütle artışı, o cismin artan enerjisinden gelir. Öyleyse kütle enerjiye ve enerji de kütleyle dönüştürülebilir. Durgun maddeyi enerjinin donmuş bir hali olarak niteleyebiliriz. Eğer maddenin kütlesi tümüyle enerjiye dönüştürülebilse korkunç büyüklükte güçler elde edilebilir. Örneğin bir bardak çamur tümüyle enerjiye çevrildiğinde, koca bir gemiyi Avrupa'dan Amerika'ya götürebilir. Bir cismin hızı arttıkça, kütesinin de büyüdüğü, yani enerjisinin arttığı deneysel olarak da doğrulanabilir. Nitekim ısıtılarak atomlarına hız kazandırılmış bir fincan sıcak kahve, aynı fincandaki soğuk kahveden daha ağırdır.

Maddenin enerjiye dönüşmesi olayı, 1945'de atom bombasının patlatılması ile iyice geçerlilik kazanmıştır. Hiroşima'ya atılan 6 kiloluk bir plutonyumun sadece bir gramının enerjiye dönüşmesi ile 20.000 ton dinamitin patlamasına eş bir enerji elde edilmiştir. Güneşin de bu bağlamda, hidrojen atomlarının birleşerek helyuma dönüştüğü bir hidrojen bombası fırını

olduğu anlaşılmıştır. Ne var ki, dört hidrojenin birleşmesinden meydana gelen helyum atomunun ağırlığı, bir hidrojen atomunun dört katının ağırlığından daha hafiftir. Aradaki fark, kayıp kütle, açığa çıkan enerjidir işte. O enerji ki, tüm gezegenlere hareket ve bu arada dünyamıza hayat verir. Özel Görecelik Kuramı'nın fiziğe getirdiği yenilikleri şöyle özetleyebiliriz:

1- *Fiziksel yasalar, birbirine göre düzgün hareket eden (hızı ve yönü sabit) bütün koordinat sistemlerinde aynıdır.*

2- *Işık hızının değeri hep aynı olup, en yüksek ve sınır hızıdır.*

3- *Kütle enerjidir ve enerjinin de kütlesi vardır. Böylece kütle ile enerjinin eşdeğerliliği ortaya konularak, madde ve enerjinin korunum yasası, tek bir kütle enerjinin korunumu olarak birleştirilmiştir.*

Bütün bunlar, ancak düzgün hareket eden (hızı ve yönü aynı) sistemler için geçerli olan yasalardır. Genel çekim yasasının etkisiyle meydana gelen ivmeli (hızı değişken) hareketler ise, yeni yasalar bulmayı gerektiriyordu. Bu konu, Einstein'ın "*Genel Görecelik Kuramını*" ortaya koyana dek, tam 11 yılını aldı. Ve o sayede biz bugün, 11 yıl değil, belki 11 saatlik bir kafa yormayla, onun düşüncesinin vardığı doruktan evreni seyretmenin, onun ardındaki zekâyı sezmenin gizemli hazzını duyuyor, Tanrı'ya teğet geçen anlar yaşıyoruz.

İşte Gerçek İnsan

Eğer ben düşünen bir varlık isem, kendimden başkalarının hayatlarına da kendi hayatıma gösterdiğim saygıya eşit bir saygı göstermeliyim. Çünkü onların da benliklerini, tıpkı benim gibi, doldurmak ve geliştirmek için çırpındıklarını görüp değerlendirmem gerekir.

Albert Schweitzer

Sıcak bir Afrika gecesi... Ormanda her şey uykuya dalmış. Derin bir sessizlik ve karanlık kaplamış her yanı. Yalnız ağaçların arasında ışığı sönmemiş küçük bir ev var. Yaklaşınca masa

başında oturmuş bir adam görülüyor. Uzun boylu, yüzü derin çizgili ve manâlı, gözlerinde şefkat parıldayan, beyaz dağınık saçlı, pos bıyıklı bir insan... Düzgün parmaklarıyla kalemi kavramış, önünde kâğıtlar, dünya, insanlık, hayat üzerinde düşünüyor ve yazıyor. Böylece elinin uzanamadığı insan kardeşlerine düşünceleriyle ulaşmaya çalışıyor. Bu doksan yaşındaki adam, bir ara ayağa kalkıp odanın içinde biraz gezindikten sonra, pencerenin önünde durur. Ve ormanın sessiz karanlığına göz açıp, öylece düşüncelere dalar...

14 Ocak 1874 yılında Alsas'ın Kayserberg Kasaba'sında doğmuş küçük bir çocuğu o. Sonra güzel ve sevimli Gunsbach Kasaba'sına taşınmışlardı. Albert burada kardeşleriyle birlikte güzel ve mutlu günler geçirdi. Kilisede papaz olan babasını dinlemek, İsa ve Meryem'in heykellerini seyretmek doyamadığı şeylerdi. En çok sevdiği şey ise, kilise orgunun kalbini sevinçle dolduran sesi idi.

Okulda arkadaşlarıyla oynamaktan, güçleşerek gücünü denemekten büyük zevk duyardı. Yine günün birinde çocuklardan biriyle güçleşe tutuşmuştu. Arkadaşı ondan büyük olmasına rağmen, Albert onu yere yıkıp yenik düşürdü. Bunun üzerine çocuk için çekerek: "Ben de senin gibi haftada iki kere et yesem kuvvetli olurum. Anlıyor musun?" diye çıktı. Bu olay Albert'i günlerce üzdü ve düşündürdü. Ne zaman sofrada et görse, o arkadaşının sesini duydu ve lokmalar boğazına dizildi. Bundan böyle arkadaşlarından farklı olmamak için büyük bir titizlik gösterdi. Ve okulda paltosuz fakir çocuklar olduğu için o, palto giymeyi reddetti. Büyüklerinin bütün ısrarına ve hatta sopa yemek pahasına palto giymemekte direndi.

ÖLDÜRMEYECEKSİN!..

Yedi yaşındayken bir gün arkadaşları gelip, kuş avlamaya çağırdılar onu. Gönlü gitmek istemiyordu. Ama alaya alınmaktan çekinerek onlara katıldı.

Birlikte yola koyuldular. Güzel bir İlkbahar günüydü. Kuşlar çiçek açmış ağaçların üstünde sevinçle ötüşerek sabahı selâmlıyorlardı. Hep birden sapanları gerip kuşlara nişan aldılar. Tam bu sırada kilisenin çanları çalmaya başladı. Çan sesleriyle kuş cıvıltıları birbirine karıştı. Bu gökyüzünün apaçık bir ikazı (uyarısı) idi. Albert sapanı yere fırlattı, kuşları kışladı ve ağlayarak eve koştu. Zevk için hiçbir canlının hayatına kıymamaya karar verdi. Vê bir daha en iyi duygularını komik olmaktan korkarak saklamayacağı üzerine and içti.

Aklının erdiği günden beri acı çeken her varlık için üzüntü duymuştu. Özellikle hayvanların çekmek zorunda olduğu acılar ona pek dokunurdu. Niye yalnız insanlar için dua edildiğini bir türlü anlayamazdı. Bu yüzden annesi "iyi geceler" deyip onu öptükten sonra, o sessizce, bütün yaşayan yaratıklar için kendi uydurduğu şu duayı söylerdi: "Ey Ulu Tanrım!.. Soluk alıp veren her şeyi koru ve kutla. Onları bütün tehlikelerden uzak tut ve huzur içinde uyumalarını sağla."

İleride milyonlarca insanın düşüncesine yön verecek olan "Hayata Saygı" görüşü böylece daha küçükken onun gönlünde filizlenmeğe başlamıştı.

Gunsbach'a yakın Colmar Şchrinde ilk defa bir zenci heykeli gördü. Bu onu çok etkiledi. Zencinin güzel, hüznü yüzü, onun duygulu kalbine o kadar dokundu ki, ne zaman Colmar'a gitse, zenciye mutlaka ziyaret ederdi. Çok sene sonra Afrika'da siyahırka hizmet için çabalarırken, hep heykeli hatırlar ve kaderin kendisine o heykel ile geleceğini nasıl haber verdiğini düşünürdü.

GENÇLİK YILLARI

Albert'in gençliği amcasının ve yengesinin yanında geçti. Liseli bir gençti artık. Çok çalışıyor ve durmadan okuyordu. Eline geçirdiği her kitabı süngerin suyu çekmesi gibi emiyordu. Okumanın yanında müzik, hayatının en büyük mutluluğu idi. Org çalmayı öylesine seviyordu ki, ileride hep büyük bir müzisyen olma hayali ile yaşıyordu. Liseyi başarı ile bitirdikten sonra Paris'e gidip ünlü org üstadlarından dersler aldı. Aynı zamanda üniversitede ilâhiyat ve felsefeye devam edip, bu bölümlerden de mezun oldu.

Güneşli bir Haziran günü idi. Masmavi göğü, çiçek açmış ağaçları, yemyeşil kırlarıyla tabiat güzelliklerini cömertçe sunuyordu. Albert tatil yaptığı kasabasında ağaçlı tepelere doğru tırmanırken, bir yandan da gönlü ile söyleşiyordu. Dünyada bir sürü acı ve ıstıraplar varken, o nasıl olur da bunlardan habersiz, sağlık içinde, rahat ve

mutlu bir hayat yaşayabilirdi? Yoksulluk, sefalet ve hastalık böylesine diz boyu iken, kim mutlu olma hakkına sahip olabilirdi? İçinden bir ses “Hiç kimse” diye cevap verdi. Öyleyse ne yapmalıydı? Yine aynı ses: “Bütün varlığını O’na ve O’nun kullarına sevgi ile sunmalısın. Kendinden vazgeçerek kendini bulmalısın. O zaman mutluluk hakkın olur gerçekten” diye konuştu. Artık yönü belli olmuş, yolu çizilmişti. Kendi kendine söz verdi: Otuz yaşına kadar ilâhiyat, felsefe ve müzik çalışmaya devam edecek, fakat ondan sonra kendini ıstırap çeken insanların hizmetine adayacaktı. Bu karardan sonra ferahladı. Dokuz yıl dinlenmeksizin çalıştı. İlâhiyat ve felsefeden doktora yaptı, org çaldı, vaazlar verdi, yazılar yazdı. 1903 senesinde Strasbourg Üniversitesi’nin ilâhiyat fakültesine başkan seçildi. 1905 de büyük besteci Bach üzerine yazdığı bir kitap yayımlandı ve çok beğenildi. Bu kitabı ile haklı bir ün yaptı. Birçok Avrupa ülkesine org çalmak ve konferanslar vermek üzere davet edildi.

BİR SONBAHAR SABAHİYDİ

Yıllar başarılarla dolu olarak geçmişti. Otuzuna az kalmıştı. Albert hep dokuz sene önce verdiği kutsal sözü hatırlıyor, fakat bu sözü nasıl yerine getireceğini henüz bilmiyordu. İnsanlığa hizmet için birçok yolar düşünüyordu.

Bir sonbahar sabahıydı. Albert üniversiteye geldiğinde masasının üstünde bir dergi duruyordu. Paris Misyoner Teşkilâtının her ay gönderdiği dergilerden biriydi bu. Dergiyi şöyle bir karıştırırken “Kongo’daki Misyoner Teşkilâtının İhtiyaçları” başlıklı bir yazı gözüne çarptı. Teşkilâtın başkanı, yazısında Kongo’nun kuzey kısmında çalışacak yeter derecede gönüllü doktor ve sağlık elemanı olmayışından yakınıyor ve bu yazıyı Kongo’ya gönüllü toplamak için yazdığını söylüyordu. Yazı şöyle son buluyordu: “Tanrı’nın çağırıldığı yere koşanlar gerçekten O’nun sevgili kullarıdır.” Bu düpedüz Tanrı’nın onu çağırışı idi. Artık ne yapacağını bilerek kesin kararını verdi. Otuzuncu yaşını tek başına bu düşüncelerle geçirdi. Sonra oturup, ailesine ve

yakınlarına bu kararını mektupla bildirdi. Hemen hepsinden itiraz sesleri yükseldi. Bu kararını bir delilik olarak nitelendirdiler. Onu anlayan yalnız Helen isimli Felsefe öğrencisi bir kızdı. Albert hüzünle şunu anladı ki, en dindar geçinenler bile, sadece sözle yetiniyor, başkalarına iyilik için kendilerinden vazgeçemiyorlardı hiç. Oysa o Tanrı’ya olan inancını hareketleriyle ispat etmek istiyordu. Ve öyle de yaptı. Kongo’ya gitmeden, oradaki cüzzamlı hastaları iyi edebilmek için önce tıp tahsili yapmaya karar verdi. Altı yılda tıbbi bitirip doktor oldu. Hastanede asistanlık yaparken kız arkadaşı Helen’le evlendi. Helen de ona seçtiği işinde yardımcı olabilmek için hemşire kursuna devam edip diploma almıştı.

AFRİKA’YA SEVGİLERLE...

Nihayet 1913 senesinin Nisan Ayında iki idealist insan, yakınlarının şaşkın bakışları altında Afrika’ya doğru yola çıktılar bir gemi ile. Lambaren’e varıp, orada yerleştirdiler. Burası cüzzamlıların bulunduğu bir orman bölgesiydi. Derhal çalışmaya koyuldular. Kendileri için bir kulübe ve hastalar için hastaneye benzer bir şey yaptılar. Sabahtan akşama kadar hastalara bakıyor, onların acılarını dindiriyorlardı. Kısa zamanda sevgileri ve iyilikleri ile yerlilerin dostluğunu kazandılar. Öyle ki, zenciler artık yeni doğan yavrularına erkeğe Albert, kıza Helen ismini koymaya başladılar. Ve orman küçükçük Albert ve Helenlerle doldu. Zira Schweitzer ve karısı onların yalnız hastalıklarını iyi etmekle kalmıyor, aynı zamanda onlara sevgiyi, iyiliği, kardeşliği ve çalışmayı öğretiyorlardı.

İki dünya savaşında Schweitzer güç ve sıkıntılı günler geçirdi. Hatta birincisinde esir edildi. Ama o bütün bunların gerçek yolcusunun gücünü deneyen imtihanlar olduğunu bildiğinden, kimseye küsmeden hak bildiği yolda yılmadan yürüdü. Aralıklı olarak altı kere Avrupa’ya gelerek konser ve konferanslar verdi, elde ettiği gelire ilaç ve mazeme olarak, aynı zamanda birçok kimsenin de yardımını sağlayarak yine Afrika’ya hastalarının yanına döndü. Ünü her tarafa yayılmış, bütün dünyaca

tanınmıştı. 1949 da Amerika'yı ziyaret etti. Oradaki içten konuşmalarıyla özellikle gençlerin hayranlığını kazandı. Sevgiyse bakan gözlerinde ve hayır dolu sözlerinde insanı kendine çeken bir büyü vardı. 1952 de Nobel Barış Armağanı'nı kazandı. Aldığı ödülü son kuruluşuna kadar hastanesi için harcadı.

ŞAKACI SCHWEITZER

O, şaka yapmaktan, gülmekten ve güldürmekten çok hoşlanırdı. Bir konferansından önce kendisine ne diye takdim edilmek istediğini sordular: "Müziyen mi, ilâhiyat ve felsefe profesörü mü, doktor mu, yoksa yazar mı?"

Schweitzer "Ne mi?" diye güldü ve "Şu kürsüde bulunan, uzun tüylü bir köpeğe benzeyen delikanlı Albert Schweitzer'dir deyiniz" dedi.

Her Nobel gecesi yardımcıları ve yerliler için bir konuşma yapardı. Bir keresinde: "Böyle saf ve sade olduğunuz, beni mutlu ettiğiniz ve bazen çok kızdırdığımız için sizlere teşekkür ederim!.." demişti.

Yine bir gün, haftalarca uğraşıp yazdığı yazıyı kedisi yırtıp parçalayınca güldü ve: "Kedi yazıdan ne anlar. Ona göre kâğıt, oynamak içindir" dedi.

Dağınık saçları ve pos bıyıkları ile Stalin'e benzediğinden, bir keresinde antikomünist bir kalabalık tarafından büstü taşlanmıştı. Schweitzer bunu duyunca kendini tutamadı ve katıla katıla güldü.

Schweitzer, son derece sade ve mütevazı bir ömür sürerdi. Hep üçüncü mevki ile seyahat eder, niye böyle yaptığını soranlara da; "Dördüncü yok da ondan" diye cevap verirdi. Kendine karşı tutumlu, başkalarına ise cömerti. Konserlerde ve konferanslarda giydiği bir tek yeni elbisesi vardı.

BAŞKALARININ HİZMETİNDE BİR ÖMÜR

Böylece o, inanmış, iyi bir insanın neler yapabileceğini hayatı ile gösterdi. Birçok doktor ve hemşire onu örnek alarak yanına yardıma koştu. Diğer iyiler para ve ilâç yollayarak bu yardıma katıldılar.

Şimdi Schweitzer doksan yılın yükü ile yorgundu. Yapacağını yapmıştı. Eseri emin ellerde idi. Artık rahatça uyuyabilirdi. Ve 1965 Yılıın Ağustos'unda güzel gözlerini dünyaya yumdu. Tanrı'nın kollarında bir müddet dinlenmek ve sonra yeniden çıkmak için gerçek yoluna...

Kötü Bir Anı, Berlin Duvarı

İnsanlık, II. Dünya Savaşının bitiminde, korkunç bir kabustan uyandığında, ABD ve SSCB arasında, iki kutuplu bir dünyaya gözlerini açar. İki kutuplu bir dehşet dengesidir dünyaya egemen olan.

Savaş sonrası SSCB ve ABD ve İngiltere arasındaki anlaşmazlıklar sonucu Berlin Duvarı örülür. Berlin'le birlikte dünya da ikiye ayrılır. Ve kırk yıla yakın bir süre, böyle bir "dehşet dengesi" üzerinde insanlar korkuyla yaşarlar.

Taraflar, kimsenin kazanamayacağı nükleer bir savaş için sürekli silahlanırlar. Böylece sözümona caydırıcılık adına bir dehşet dengesi kurulur. Oysa küresel bir nükleer savaşta, insanlıktan geriye bir şey kalmayacaktır. Bu

bilinse de silanlanma yarışı yine sürer gider. Yıllar boyu, nükleer savaş korkusu romanlara, filmlere konu olur. Atom alimleri, nükleer bir savaşın çılgınlık olacağını, topyekün bir intihar anlamına geleceğini söyler durur. İngiliz filozofu Bertrand Russell ilerlemiş yaşına karşın, sokak yürüyüşlerine katılarak, Kennedy ve Kruşçev'e mektuplar yazarak, olası bir savaş felaketini durdurmaya çalışır. O arada barışa yönelik eylemler gitgide artar.

Çin Devrimi ve Mao'nun devreye girmesiyle, Castro'lu Küba'nın kafa tutmasıyla gerginlik tırmanır.

1962'de Küba'ya SSCB'nin yerleştirdiği füzelerle ABD'nin karşı çıkması ve bunu savaş

sebebi saymasıyla dünya nefesini tutar. Sonunda sağduyu galip gelir ve dünya büyük bir felaketten kıl payı kurtulur.

1985’li yıllarda Gorbaçov ve Reagan’ın uzlaşmacı tavrıyla, silahsızlanmanın yolu açılır. Yumuşama ile birlikte barış içinde yanyana yaşama görüşü yaygınlaşır. Derken, Gorbaçov’un açıklık anlamına gelen “Glastnost” ile yeniden yapılanma karşılığı olan “Perestroyka” kavramı

sayesinde, iki kutuplu dünyanın biri, komünist dünya çatırdayıp çöker.

ABD önderliğinde dünya küreselleşme sürecine girer. O arada Avrupa’nın ortasında Berlin’i ikiye bölen “Utanç Duvarı” da yıkılır gider. Ya insanları bölen, ayıran birbirine düşüren, türlü çeşitli bağnazlık tuğlalarından örülen kafaların içindeki duvar... Onun yıkılması için daha zaman var...

Direnen Sevgi, Gandhi

Bundan yüz küsur yıl önce, sömürülen bir ülkede, Hindistan’da zayıf, çelimsiz bir çocuk doğdu: Mohandes Gandhi.

Zengin bir ailedendi. Yolunda ona daima destek olmuş karısı ile, Hind geleneklerine göre küçük yaşta evlendi. İyi bir eğitim ve öğretim gördü. İngiltere’ye gidip, Londra Üniversitesi Hukuk bölümünü bitirerek Baro’ya girdi. Ve az sonra Hindistan’a onu büyük bir vazifeye çağıran vatanına döndü.

Dönüşünde karanlık bir manzara ile karşılaştı. Halkın durumu içler acısı idi. Kanunların yasaklamasına rağmen insan ticareti yapıyor. İnsanlar mal gibi alınıp satılıyordu. Siyah derili zavallı insancıklar, beyaz İngilizler tarafından öylesine horlanıyor ve kıyasıya sömürülüyordu. Ve siyah derili Hind halkı hamal demek olan “coolie” veya “sammi” gibi küçültücü isimlerle çağırılıyordu. Bu yetmiyormuş gibi Hind halkı kendi içinde de bir sürü sınıflara bölünmüş, din ayrılıkları yüzünden birbirine düşman kesilmişti. Her tarafta sefalet, hastalık ve fakirlik hakimdi. Halkın bir çoğu sokaklarda yatıp kalkıyordu. Ve bütün bunlar sevgisizliğin somut sonuçları olarak sürüp gidiyordu.

Gandhi bu acıklı durumu yakından gördü. Halkın ıstırabını ta içinde duydu. Kendi de siyah derili diye kaç kere hor görüldü, türlü kötülöklere uğradı. Ancak o, bütün bunlardan dolayı kimseye kızmadı ve ümitsizliğe de kapılmadı. Hele kötülöklere yine kötülökle karşılamayı hiç düşünmedi. Zira bu, kötülöklere artırmaktan, onun gölgesini kendi üzerimize de

düşürmekten öte bir işe yaramazdı. Ve o, biliyordu ki, kötülük dönücüdür aslında. Öyleyse kötülöklere başka bir yolla gidermek gerekirdi. Ve iyilik yegâne yoldu kötülüğü yenmek için.

İYİLİK KÖTÜLÜĞÜ MUHAKKAK YENER

Ona göre kötülük, insanların kötü oluşundan değil, fakat onlara yanlış bilgiler verilmesindedir. Yapılması gereken ise, sevgi ve sabırla yanlışların silinip, yerine doğruların geçirilmesidir. Ancak bunu başarabilmek de bir iç disiplini ve yetiştirmeyi gerektiriyordu. Gandhi bu düşünce ile yola çıktı. Önce kendi gönlüne hükmedemeyen kimse, başkasını hiç kurtaramazdı. Bunu için kalbini kötü tutkularla temizlemek, kin, nefret, düşmanlık gibi alçaltıcı duyguların üstüne yükselmek ve küçüklüklerden kurtulmak yolunda kendisiyle amansız bir cenge girdi. Gönlünü Tanrı’nın evi haline getirmeye çalıştı. Böylece günden güne, kalbine Hak’kın ve halkın sevgisi dolmaya başladı. Artık halka inmenin, sudan ayrılıkları silip, onları sevgi ile bir etmenin zamanı gelmişti. Ve bir gün tüm varlıklarını ardında bırakarak, bir gerçek askeri gibi halkın arasına karıştı. Hayatını onlarla paylaşmaya başladı. Onlar gibi giyindi, onların yediğinden yedi, her şeyinde onlarla bir etti kendini. Ama kendisini gerçekten seveni sevmekte kusur etmeyen halk da, onu sevgiyle kuşattı, onun şahsında bir oldu. Ve ona layık olduğu ismi vererek “MAHATMA”, yani büyük ruh, üstün insan diye bağrına bastı. Böylece Ma-

hatma Gandhi, halkla birlikte el ele, sevgi ve sabırla güçlükleri göğüsleyip, Hindistan'ın hakkı olan bağımsızlığı elde etmesini bildi. 1947 yılının Ocak ayında İngiltere Hindistan'dan çekileceğini bildirdi. Ve Hind halkı hürriyete kavuştu.

GANDHİ'NİN METODU

Gandhi bunu nasıl başardı? Onun metodu neydi? Bu aslında sevgi prensibinin birbirini tamamlayan iki yüzü idi. Sevginin içe dönük yüzü: AHİMSA. Yani sevgi yolu ile içini arıtıp gerçeğe erme. Ve sevginin dışa dönük yüzü: SATYAGRAHA. Yani zor kullanmadan, severek ve sabrederek hakkına ulaşma. İşte Gandhi'nin denediği, başarıya ulaştığı ve halkına besimsettiği gerçek bu idi. Böylece o, kendine ve halkına yüce bir gaye göstermiş ve bu gayeye sevgi yolundan varmasını bilmişti. Çünkü iyi bir gayeye ancak iyi yollardan gidilerek varılır.

SATYAGRAHA'NIN SİLAHLARI

Gandhi Satyagraha prensibini pratiğe başlıca dört şekilde uyguluyordu: Gerçeği söz ve yazı ile yayarak, karşı koymadan protesto yürüyüşleri yaparak, kötülük işleyenin bundan dönmesi için dua ederek ve haksızlık kalkana dek oruç tutarak.

Bu sonuncu yolu yalnız halkı için denerdi. İngilizlerden bir şey koparmak için hiç bir zaman oruç tutmamıştır. Zira oruç bir sevgi silahı olduğundan, onu sevenlere tesir ederdi daha çok, zorbaları ise etkilemezdi. Bu bakımdan Gandhi "beni sevenleri iyileştirmek için oruç tutuyorum, bir zorbaya karşı oruç tutulamaz" derdi. İngilizlere karşı ise, pasif direnmenin diğer üç şeklini denerdi.

Direnci şu gerçeklerden kuvvet alıyordu: "Biz ne kadar doğru bir yol tutarsak, Hindistan o kadar çok özgür olur. Eğer her İngilizli düşman sayarsak, bu kaçınılmaz sonuç o kadar gecikecektir. Onların karşısına doğruluğu ve hakkı dikersek, onlar da bizi desteklemek zorunda kalacaklardır."

Gandhi, halkın arasında gezerek durmadan bu düşünceleri yaydı. Önce halkın birlik olması

ve bilinçlenmesini sağladı. Onlara pasif direnmenin yollarını öğretti. Bir keresinde halkın boynuna ip geçiren İngilizlerin koydukları vergileri ve tuzdan istenen aşırı vergiyi protesto amacı ile büyük bir yürüyüş düzenledi. Herkes Gandhi'nin peşine düştü. Yolda ilâhiler söyleyerek hacca gider gibi yürüyordu halk. Üstlerine saldıran polisler hiç karşı koymadan öylece yürüdüler yalnız. Ölenler oldu. Birçokları, bu arada Gandhi'de tutuklandı. Bu defa hapisanede hep birlikte dua etmeye başladılar. Böylece direnme yıllarca sürdü. En sonunda İngilizler ikna olmak zorunda kalarak ülkeyi terkettiler. Ve Hindistan bağımsızlığını kazandı.

İNSANLIĞIN YÜZAKI

Bağımsızlıktan sonra Gandhi'nin en büyük dileği kardeş kavgasının son bulması, Hind - Müslüman çatışmasının bitmesiydi. Bunun için oruç tutmaya ve çatışma kesilinceye kadar hiç bir şey yememeğe karar verdi. Kendisi de kalkıp giderek, bir müslümanı ziyaret etti. Bu davranış halkı utandırdı ve onlar da liderlerini sevdiğiklerinden kavgayı kestiler. Ve Gandhi orucunu bozdu.

O, din adına savaşanları uyarak, yanlışt olduklarını, aslında her dinin barışı ve sevgiyi öğütlediğini anlatıyordu. Ve "Bu çağın gereği ortak bir din değil, çeşitli dinlere bağlı insanlar arasında hoşgörü ve saygıdır" diyordu.

Kulübesinde İsa'nın siyah - beyaz bir resmi asılı idi. Ve altında "O bizim barışçımızdı" yazılıydı. Bunu gören bir hristiyan gazeteci "Fakat siz hristiyan değilsiniz ki? deyince Gandhi gülerken şu karşılığı verdi: "Ben musevi, hindu, hristiyan ve müslümanım!"

Ne yazık ki, bu geniş görüşlü insan, bir gün ibadet etmeye giderken, bir bahçede, dar görüşlü, kafası yanlış bilgilerle doldurulmuş bir Hintli kardeşi tarafından ateş edilerek hayata gözlerini yumdu. Ölürken, onu öldüren gülümsedi yine de. Ve son sözü: "Allahım" oldu sadece.

O artık sadece Hintlilerin değil, bütün insanlığın malı ve yüzakı idi. Aynı zamanda doğru yolda yürütenler için güçlü bir örnekti şüphesiz.

Çok Çiçekli İnsan; Picasso

*Eşyayı gördüğüm gibi değil,
düşündüğüm gibi çizerim.*

Picasso

Picasso, Paris'teki atölyesinde çalışmaktadır. Merdivenlerde rap rap yürüyen çizme sesleri duyulur. Kapı açılır. İçeriye Hitler'in Fransa'daki elçisi Otto Abetz girer. Ressamın ışığı (atölyesi) soğuk ve karışıktır. Bir ara elçinin gözü ünlü "Guernica" resmine ilişir. Tablodan duyduğu dehşetle irkilir. Ve kekeleyen bir sesle: "Bunu siz mi yaptınız?" diye sorar. Picasso, Alman uçaklarının bombardımanı altında, savunmasız bir şekilde can veren yurttaşlarının kulakları yırtan çığlıklarını duyar gibi olur bir anda. Ve sonra şamar gibi bir karşılıkla: "Hayır, siz yaptınız!" der.

Picasso, yapılanları görmez, görülenleri göstermez. Olaylara fotoğrafın gözüyle değil, insanın keşfedici, yaratıcı özüyle bakar. Olupbitenlerin derinindeki yasaları "düşüncenin gizli gözüyle" görür ve onları sanatıyla gün ışığına çıkarır. Picasso, bir şeyin resmini yapmaz, resim yapar. Onun resmi ile bir şeye benzemek zorunda değildir, kendisi bir şeydir çünkü. "Guernica" da savaşı değil, onu doğuran nedenleri, insanın içindeki canavarın dehşetini, azgın boğanın saldırısını gözler önüne serer. Bu vahşeti, yine de insandaki insanca öze dengeler. Gözyaşlarıyla soylu bir şekilde savunur insanı. Ana çocuk ikilisiyle yumuşatmaya çalışır, insanlığın özellikle erkek kesimindeki, hoyratça katılığı. O yıkım içinde çiçeğe sahip çıkan bir el bulunur gene de. Ve bir başka el her şeye rağmen umut meşalesini söndürmez. Ve ne olursa olsun insanın, bir gün yokuştan düze, gece içinden büyük bir gündüze çıkacağı umudu açık kalır.

İLGİNÇ BİR KİŞİ

Ünlü kişi, iyi ya da kötü, hakkında en çok konuşulan kişidir, derler. Picasso, bu tanıma tam tamına uygundur. Onu erişilmez bir sanatçı olarak göklere çıkaranlar olduğu gibi, eserlerini anlamsız ve çirkin bularak, yere çalanlar da çıkmıştır. Hattâ, ünlü psikolog Yung, onun eserlerinde "tipik şizofreni belirtisi" bulmuştur. Picasso'nun kendisi ise, bütün bunlara aldırmaz, güler geçer ve doğru bildiği yolda dev adımlarla ilerler. O, kendini anlatan bir kitabı okuduktan sonra: "Ben Merihli miyim acaba?" der ve eserin yazarına, kitabına bir bölüm daha eklemesini ve orada Picasso'nun da herkes gibi iki kolu, iki bacağı, bir başı, bir burnu, bir kalbi olduğunu ve dış görünüşü ile insana benzediğini söylemesini öğütler.

Otoritelerin, yüzyılda bir yetişebilen türden, çağımızın en büyük ressamı olarak kabul ettikleri Picasso, emeğinin ürününe devşirir, yaşarken üne ve zenginliğe erişir. Olağanüstü bir enerjisi ve çalışma gücü vardır. 92 yıl hiç durmadan saat gibi işler. Hayatının son gününde bile, gece üçe kadar çalışır. Ve o gecenin sabahında saat durduğunda, geride resim, heykel ve seramik olarak yirmi bin eser bırakır. Yani, şöyle kaba bir hesapla, ömründen çocukluk çağını çıkarırsak, yaşadığı her güne bir yaratıcı eser düşüyor demektir bu. Seksen yıl, her gün çiçek açan bir ağaç düşünün! Böyle bir yaratıcı çalışma karşılığında insan şapkasını çıkarır, önünü ilikler ve saygı duruşuna geçebilir ancak.

Picasso, her günü çalışma ile dolu uzun ömründe, ihtiyarlık nedir bilmez. Kocamak, eskimek, yorulmak, çürüğe

çıkma gibi insan halleri, onun yaşam sözlüğünde yer almaz. Picasso, her gün güneşle birlikte uyanır ve yeni bir şey yaratmanın coşkusuyla işine koyulur. Onun yaratıcı eylemi, sevginin gözle görülür hale gelmesidir. Böylesine sevenler ise, elbet ki yaşlanır, ama ihtiyarlamazlar. Picasso'nun her mevsim baharçasına durmadan çiçek açmasında sevginin payı büyüktür. Her yaratıcı döneminin gerisinde sevgilisi olsun, eşi olsun mutlaka sevginin somut kaynağı bir kadın durur.

“Değişmeyen tek şey değişmenin kendisidir” kuralı Picasso'nun, aslında ikisi özdeş olan yaşamını ve sanatını özetler. O hep yeninin, daha iyinin, daha güzelin peşindedir. Köklü bir geçmişten hız alarak geleceğe uzanır. Her zaman yeniliğe açık olmak, onun dinamik karakterinin belirgin çizgisidir. Tâ mağara sanatından en yeni sanat akımlarına kadar, hepsini inceler, iyice özümser ve elde ettiklerini yaratıcı yeteneği içinde yoğurarak özgün eserler verir. Bir sanat otoritesinin dediği gibi o, geçmişin pencerelerini paramparça edip, bu cam parçalarından yeni bir yüz yaratan eşsiz bir yetenek olmayı bilmiştir.

HARİKA ÇOCUK

Adam olacak kişi, çocukluğundan belli olurmuş. Gerçi her çocuk anababasının gözünde azıcık harikadır ama, Picasso, ailesi dışındaki insanlar tarafından da öyle kabul edilmiştir. Şöyle ki: 8 yaşında akademik desen tekniklerini başarı ile uygular. 10 yaşında yaptığı yağlıboya resimlerdeki ustalığa parmak ısırtır. 14 yaşında ise, Barselona Güzel Sanatlar Okulu'na girişte, diğer adayların bir ayda hazırladıkları giriş sınavı kompozisyonunu bir günde tamamlayarak, olağanüstü yeteneğini herkese ispat eder. Picasso'nun yetişkinliğinde anlattığına

göre, ressam olan babası, küçücük çocuğun bu yeteneğini gördükten sonra paletini ve fırçasını oğluna vererek, artık resim yapmaktan vazgeçer.

MAVİ DÖNEM

Bundan sonrası sanata adanmış bir hayattır artık. İnsan hayatında olduğu gibi, onun da sanat yaşamında çeşitli dönemler birbirini izler. Paris'te 1901'de başlayıp, 1904'e kadar süren “Mavi Dönem”inde sanatçı, yaşamın acılarına eğilir, onlar üzerinde kaygıyla düşünür ve varoluşun trajik sorununa bir çözüm bulmaya çalışır. Donuk mavi bir fonda üşüyen kendi üzerlerine kapanmış yalnız, yoksul, yaşlı, sakat ve hasta, toplum dışına itilmiş insanlar sanatçının kucakladığı konulardır. Böylece o, hayatın ihmaline uğramış bu insanlara sanatıyla sahip çıkmış, onları dehasıyla kutsayarak bir ayrı boyutta yüceltip ölümsüz kılmış ve acılarına bile azizce bir lezzet katmıştır.

“Abset İçen Kadın” tablosunda yalnızlığın sessiz dünyası resme yansımıştır. Kahvede oturan kadın, yoğun bir yalnızlık içinde, çevresindeki her şeyden ve herkesten kopmuş, düşünce ve anılar dünyasına gömülmüş, cansız bir varlık gibidir. İnsan sıcaklığına hasret kollar, boş bir kucaklayışla kendi yalnızlığına sarılmıştır. Ama yine de bir umut ışığı yok değildir bu resimde. Kadının yüzüne ve ellerine bir düşüncenin aydınlığı vurmuştur. Ve değilmi ki düşünmektedir, bir çıkış yolu bulacak demektir.

“Kucaklama” resmi ile Picasso, yalnızlara ve çaresizlere bir dostluk eli uzatır. Ve ancak dostluğa sığınarak, birbirimizi sevgi ile kucaklayarak yalnızlığı aşabileceğimizi, dış dünyanın düşmanlığından ve çatışmasından kendimizi koruyabileceğimizi sanatın diliyle belirtir. Çünkü dostluğun getirdiği duygu paylaşımında, üzüntüler azalır, sevinçler

çoğalır. Böylece acıların ağır bastığı hayat terazisi, dostluk sayesinde dengelenir.

Öyleyse, insanlar, düşünüp sorunlarının bilincine vararak ve aralarında sevgi bağları kurup dost olmaya alışarak, yalnızlığı ve yoksunluğu aşabilirler. Nitekim “Mavi Dönem”in insanları böyle bir silkinişin ve sıçrayışın eşiğindedir.

PEMBE DÖNEM

“Mavi Dönem”i izleyen “Pembe Dönem”le Picasso, karamsarlıktan iyimserliğe geçmeyi denemiştir. O sırada yaşadığı bir aşkın da verdiği toz pembe duygularla hayatı daha bir güzel görebilme özlemi içindedir. Ne var ki, geri plânda kalmış fonda uyutulmuş da olsa, derinden bir acı ve hüznün bu dönemde bile için için sürer.

“Sirk Dönem”i denilen “Pembe Dönem”de Picasso, resimlerinde, gezici aktörleri, canbazları, palyaçoları, sirk soytarılarını sergiler. Özlemini çektiği, insanca niteliklerin el ele verdiği pembe dünyayı, ancak kendini dünyaya çakmamış, gezginci sanatçıların serüvene açık, rol icabı yaşamlarında bulduğundan, kendi de iyimserlik rolüne çıktığının azbuçuk bilincindedir.

Ona göre, gezginci sanatçılar grubu, doğası gereği karşılıklı sevgi ve işbirliğine dayanan, bencillığe ve ikiyüzlülüğe yer vermeyen insanlar topluluğudur. Rızıklarına ve duygularına kadar, her şeylerini paylaşır bu insanlar. Yaşlı genci yetiştirir, güçlü zayıfa el uzatır. Ortaklaşa işleri, güvене dayalı bir dostluğu ve karşılıklı dayanışmayı zorunlu kılmıştır bir yerde. Ama bu duygu ve davranışların rolde kalışı, gündelik hayatın haşın gerçekleri içinde basitliğe ve yapaylığa dönüşmesi sanatçının gözünden kaçmaz. Bunu da oyuncuların yüzlerinde görülen, rollerinden arta kalan sevinci gölgeleyen

buruk bir acı ve yorgunlukla anlatmaya çalışmıştır.

ZENCİ DÖNEMİ

Bu noktadan sonra Picasso’da kaçış dönemi başlar. Yerine oturmamış, insanı kendine yabancılaştıran uygarlıktan, ilkelliğin saflığına dönüşü dener ve Afrika sanatına kadar uzanır. Oradan öğrendiği biçimsel çarpıtmaların ve büyösel simgelerin yardımıyla ilkelliğin olumlu yanı olan saflıktan uzak düşöldüğünü, buna karşılık kabalığın ve haşinliğin olanca vahşetiyle sürdüröldüğünü çağdaş insanın yüzüne vurur. Ünlü “Avignon’lu Genç Kızlar” tablosu, yüzlerdeki maskemsi anlatımla, “Zenci Dönem”in izlerini taşıırken, kızları kristal bir bütün içinde toplayan tutumuyla ve yontulmuş elmas üslûbuyla “Kübizm”e geçişin habercisi sayılmıştır.

KÜBİZM

Kübizm; bir nesnenin değişik açılardan görünümünü bir çırpıda kavrama ve birlikte sunma yöntemidir. Picasso, tek bir portrede, yüzün önden ve profilden görünüşünü birleştirip, aynı anda vermek isterken işte bunu amaçlamıştır.

Kübizm, nesne veya kişiye, bir üst boyuta yükselip çok yönlü olarak bakma olanağı verdiğiinden yeni ve özgün bir yaklaşımdır. “Analitik Kübizm” döneminde sanatçı, varlıkların özündeki atomu yakalamak istercesine, onları çözer, parçalara ayırır. “Sentetik Dönem”de ise, parçaladığı varlığı, yaratıcı gücüyle birleştirir, yeniden vareder. O yüzden onun resimleri, dış dünyadaki bir şeye benzemez, kendisi başlı başına bir şeydir çünkü. Olanı yinemez o, doğaya sanat yoluyla yeni varlıklar ekleyerek onu zenginleştirir.

Sergilerinden birinde, acayip renklerin ve biçimlerin sarmaş dolaş olduğu, altında “Balık” yazan bir resme, alık alık bakan ve bir türlü aradığı balığı göremeyen bir seyircinin, biraz da çıkışarak “Üstad, bunun neresi balık?” diye sorması üzerine Picasso, adama balık pazarında değil, resim sergisinde olduğunu hatırlatmak istercesine “O balık değil, resim” der. Böylece o, resmin modeline benzemesi gerektiği görüşünü değiştirerek, resmin kendisini doğadan ayrı, özgün bir varlık olarak kabul ettirir. Ve gözün bir yerde gerçeğe perde olduğunu belirterek, insanlara yalnız dış gözleriyle değil, iç gözleriyle, düşüncenin ve sezginin gizli gözüyle bakmalarını öğütler. Bunu ilginç bir espri ile de belirterek: “Daha iyi ötsünler diye gözleri oyulan saka kuşları gibi, ressamların da gözleri çıkartılmalı” der.

Ona göre doğa ve sanat aynı şey değildir. Sanatçı, yaratıcı gücüyle, doğada olmayanı ortaya koyarak, doğaya yeni bir değer katar. Öyleyse resmi, herhangi bir şeye benzediği için değil, kendisi olarak ortaya koyduğu anlam bakımından görüp değerlendirmek gerekir. Nasıl ki, bir gül, gül olarak güzeldir, çocuk da çocuk olduğu için.

Kübizm’in savunucusu ünlü şair Appolliner “İnsan, yürüyüşü taklit etmek isteyenince tekerleği yarattı; tekerleğin ise

bacağa benzer tarafı yoktur” der. Yine insan, beyine öykünerek elektronik beyini yapmıştır. Elektronik beyin ise, insan beynine ne cepheden ne de profilden hiç benzemez. Öyleyken elektronik beyin adını almış ve beynin bazı işlevlerini yüklenerek insan yaşamına somut bir gerçeklik olarak girmiştir. Ve yine beyinden ayrı olarak kendi yerini ve değerini kabul ettirmiştir.

“Bir gül, bir güldür. Bir başka şeye benzediği için değil, gül olduğu için güzeldir” der, Picasso’nun arkadaşı, Amerikalı yazar Gertrude Stein. Picasso, onun portresini yapmak üzere seksen kez oturur karşısına, resim bir türlü bitmez nasılsa.

Sonunda resmi bütün bütüne siler ve yazarın yokluğunda, modelsiz olarak tamamlar tabloyu. “Ama bu, Gertrude Stein’e benzemedi ki!” diyenlere ise “Olsun, gün gelecek, Gertrude Stein buna benzeyecek!” der. Öylece, her zaman olduğu gibi resmin modeline değil, bu kere modelin resmine benzemesini öngörerek, sanata daha önde ve saygın bir yer verir. 1946’da Gertrude Stein ölür. Şimdi, Gertrude Stein denilince, Picasso’nun tablosundaki resmi gelir akla.

Picasso da öldü bir bakıma. Ama böyle birine öldü demeye insanın dili varmıyor. Nasıl varsın ki, yirmi bin eserde bugün o, herkesten çok ve yoğun yaşıyor...

Hayatımız Mizah

Güngör Özyiğit

YAZILIDA YAZILANLAR

Öğretmen Ahmet Gülüm, öğrencilerinin yazılı sınav kağıtlarından “Dikkat Yazılı Var” ve “Yine mi Yazılı Var?” isimli iki kitap derlemiştir. Hepsini gerçek olan, ama gerçeği yansıtmayan bu cevaplardan, orta dereceli okullarda öğrencilerin bilgi konusunda olmasa da, mizah yönünde bayağı yetenekli oldukları görülüyor. Öylece sınav soruları mizaha malzeme sunarak öğrencileri motive ediyor.

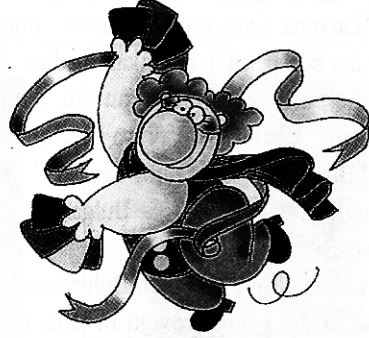
Örneğin öğretmen “Kazasker nedir?” diye soruyor. Orta ikiden Cemal, bu soruyu “Yolunmuş kaza kazasker denir” şeklinde yanıtlıyor.

Lise öğrencisi Davut “Fotosentez nedir?” sorusunu, aynı dünyaya yaklaşım uzaklaşması olarak cevaplayarak belki de “gel-git (med-cezir)” olayına gönderme yapıyor.

Başında kavak yelleri esen Liseli Sevda, terliksi hayvanı “Terlik giymeden dolaşıp duran değişik türdeki bir hayvan” olarak tanımlamasıyla zooloji bilimine katkıda bulunuyor.

“Boylam nedir?” sorusunun doğru cevabı ortaokullu Serdar’a göre şöyle: “Bir şeklin düz bir şekilde, destek olmadan durmasıdır.” (İki boyutlu düzlem bir dünyada da böyle cambazlıklar oluyor demek!)

Enlem’le ilgili olarak Ortaokullu Ali’nin

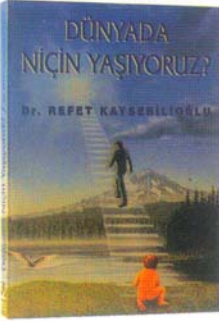
ise görüşü şu: “Bir canlının boyunu posunu ölçmeye yarayan şey” (Böyle bir ölçüm bir canlı için ne heyecanlı olur kim bilir?)

“Zigot nedir?” sorusu Lisesi Sema’nın yüzünü kızartıyor. Kelimenin ikinci hecesi onda “popo” imajı uyandırmış olmalı ki, “zigot”u “çok ayıpcı bir şey” olarak değerlendiriyor. (Bu ahlâklı tavrundan dolayı Sema’yı “RTÜK” doğal üyesi sayabiliriz!)

“Kıyamet Günü”nün ne olduğuna dair bir soruyu ilkokul son sınıftan Serpil kızımızı “Gerdek Gecesi” diye yanıtlıyor. Ve ekliyor: “O gün her şey çok kötü olur. Bütün gece kıyamet kopuverir.” (Buna göre vay evlenenlerin haline) Yine ilkokuldan Ali ise “Kıyamet Günü” konusunda fazlasıyla iyimser gözüküyor ve “Kıyamet Günü her şeyin kıymetli olduğu gündür” diyor. (Öyle ya, kıyamet’le kıymet’in arasındaki “a” yı kaldırırsanız, ikisi eşitleniyor zaten)

“Yönümüzü Nasıl Buluruz?” sorusuna ortaokullu Cemal çok seçenekli bir cevap sunuyor. Önce “kuyruklu yıldızla” diyor. (Kutup yıldızıyla karıştırıyor olacak herhalde) Diğer seçenekler arasında “mezar kapısıyla, duvar saatiyle deniz kabuğuyla” yönümüzü bulabileceğimiz belirtiliyor. (Acaba yönümüzü bulmak yerine, bunları satarak yolumuzu bulabileceğimiz mi kastediliyor?) Son seçenekte

SEVGİ YAYINLARI

DÜNYADA NİÇİN YAŞIYORUZ
Dr. Refet Kayserilioğlu

DOĞRU YAŞAMA BİLGİLERİ
Dr. Refet Kayserilioğlu

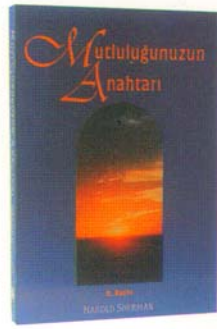
ÜSTÜN İNSAN OLMAK
Dr. Refet Kayserilioğlu

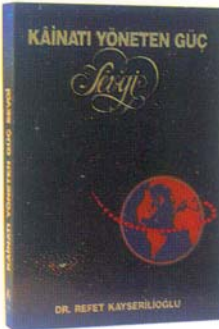
BİZİM CELSELERİMİZ
Dr. Refet Kayserilioğlu

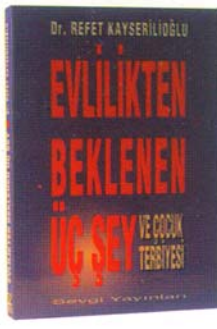
SEVİNİZ BİRLEŞİNİZ BİR OLUNUZ
Dr. Refet Kayserilioğlu

Mİ İTLULUĞUNUZUN ANAHTARI
Harold Sherman

KAINATI YÖNETEN GÜÇ
Dr. Refet Kayserilioğlu

EVLİLİKTEN BEKLENEN ÜÇ ŞEY
Dr. Refet Kayserilioğlu

BİR CAN YOĞRULDU
Dr. Refet Kayserilioğlu

İsteme Adresi: SEVGİ YAYINLARI P.K. 471 Beyoğlu - İSTANBUL
veya: Taksim, Aydede Caddesi. Kıvılcım Apt. No: 4/5 Beyoğlu - İST.
Tel: (0212) 250 42 42

DR. REFET KAYSERİLİOĞLU

IŞIĞI GÖRENLER

SEVGİ YAYINLARI

YENİ ÇIKTI

IŞIĞI GÖRENLER

Dr. REFET KAYSERİLİOĞLU

Bu kitap; Işığı arayan, Doğruları, Gerçekleri özleyen gönlünüze,
Bir aydınlık olacaktır. Aslında insan, Doğduğu andan ölünceye kadar,
Gerçekleri arar... Işık peşinde koşan pervaneler gibi,
sıcak ışık kaynaklarına doğru, Yanması, kavrulması pahasına da olsa
Koşar...

Bütün kitapçılarda

Genel Dağıtım: Birleşim, Arkadaş Dağıtım, Artı Dağıtım

İsteme Adresi: Sevgi Yayınları, P.K. 471 Beyoğlu 80090 İstanbul Tel: 252 85 85 - 250 42 42